

Euskararen Agenda Estrategikoa 2021-2024

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

KULTURA ETA HIZKUNTZA
POLITIKA SAILA
Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza

DEPARTAMENTO DE CULTURA
Y POLÍTICA LINGÜÍSTICA
Viceconsejería de Política Lingüística

Euskararen Agenda Estrategikoa

Euskararen Agenda Estrategikoa 2021-2024 Eusko Jaurlaritzaren Gobernu Kontseiluak onartu zuen 2021eko XXXXXren XXan egindako bilkuran.

Aurkibidea

HITZAURREA.....	7
1. SARRERA.....	8
2. EGOERAREN DIAGNOSTIKOA.....	15
3. HELBURU ETA ARDATZ ESTRATEGIKOAK.....	28
4. GAUZATU BEHARREKO EKINTZAK.....	34
5. BALIABIDE EKONOMIKOAK.....	51
6. ERAKUNDEEN ARTEKO HARREMANA.....	52
7. GOBERNANTZA, KUDEAKETA ETA JARRAIPENA.....	60
8. OINARRIZKO DOKUMENTAZIOA.....	64

HITZAURREA

Bingen Zupiria Gorostidi
Kultura eta Hizkuntza Politikako sailburua

1. SARRERA

Euskararen Erabilpena Arauzkotzezko azaroaren 24ko 10/1982 Legeak hizkuntza eskubide batzuk aitortzen dizkie herritarrei eta betebeharrak ezartzen dizkie administrazioei, hizkuntza eskubide horiek bete eta berma ditzaten. **Xedea** da hizkuntza eskubide horien erabateko bermerantz aurrera egitea eta euskara gure bizitzako eremu eta une guztietan erabili ahal izatea ahalbidetzea.

Eusko Jaurlaritzako Kultura eta Hizkuntza Politika Sailaren egitura organikoa eta funtzionala ezartzen duen otsailaren 23ko 73/2021 Dekretuak egiteko eta jardunarro batzuk ezartzen dizkio Kultura eta Hizkuntza Politika Sailari, hala nola, hizkuntza politika eta euskara sustatzea. Hizkuntza bizikidetzaren gero eta orekatuagoa eraikitzen lagundu nahi duena; euskararen erabilera gero eta eremu gehiagotan sustatuko duena, lankidetzaren oinarri hartuta, euskararen esparruko eragileekin nahiz gainerako hizkuntza gutxituek dituzten eragile askotarikoekin.

Horri lotuta, *Euskararen Agenda Estrategikoa*ren **misioa** da euskararen normalizazioan aurrera egiteko baliabidea izatea; euskararen ezagutza areagotzeko eta euskararen erabilera indartzeko, gizartearen aktibazioa sustatuz arlo guztietan, euskara erabiltzea arau sozial normalizatu bihurtu dadin. Horretarako, aintzat hartu behar dira orain arte egindako ibilbidea –euskararen bilakaera soziolinguistikoa– zein aurreko legealdiko Agendaren ebaluazioa (ikus 2. atala).

2020ko urriaren 28an Bingen Zupiria Kultura eta Hizkuntza Politikako sailburuak legealdi hasierako agerraldia egin zuen Legebiltzarreko Kultura, Euskara eta Kirol Batzordean, sailaren legealdiko ildo nagusien berri emateko. “Euskararen eta gaztelaniaren arteko desorekarik gabeko gizartea irudikatzen dugu guk, non haur, gazte zein helduek normaltasunez ulertu, jakin eta erabili ahal izango dituzten EAEko bi hizkuntza ofizialak, edozein eremutan edo unetan.”

2020ko abenduaren 3ko Euskararen Nazioarteko Eguneko adierazpen bateratuak jaso bezala, “euskarak herri egiten gaitu; euskal hiztunon komunitateak egiten du euskara orainaren eta etorkizunaren hizkuntza. Bide horretatik heldu zaizkio beti euskarari aurrerapauso behinenak: norberaren eta gizartearen konpromisoak sendo uztartzetik; unean uneko beharrezanez euskaraz erantzuteko erabaki sendotik; etorkizunerako bidea euskaraz zolatzeko euskal instituzioek, gizarteak eta gutariko bakoitzak egindakotik.”

Eusko Jaurlaritzak euskarari garrantzia aitortzen dio. Horren erakusgarri dira, besteak beste, azken urteotan garatu dituen *Euskara Sustatzeko Ekintza Plana 2011-2021*, *Euskararen Agenda Estrategikoa 2013-2016* eta *Euskararen*

Agenda Estrategikoa 2017-2020, baita oraingo *Euskararen Agenda Estrategikoa 2021-2024* hau ere.

Legegintzaldi honetan, Eusko Jaurlaritzak **euskararen zeharkakotasuna** azpimarratu nahi du, hizkuntza politikak duen garrantziaz gain. Euskarak zeharlerroa izan behar du; euskararen erabilera bermatu behar da administrazioan zein herritarrekiko harremanetan. Horregatik, euskara kontuan izan behar da sail guztietako plan estrategiko eta proiektu guztietan. Azken batean, Agenda Eusko Jaurlaritza osoari dagokio, eta Eusko Jaurlaritzari dagokio euskararen normalizazioaren aldeko politiketan eragitea; barrurantz nahiz kanporantz.

Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza (HPS) euskara sustatzeko hizkuntza politika bideratu eta euskararen zeharkakotasuna bermatzeko ahalegina egiten ari da, administrazioaren eremu guztietan zein gizarte osoan, adostasun politiko eta sozial zabalena bilatuz, horren eskutik baitatuz gizartearen onespena eta herritarren atxikimendua.

Euskara lurraldean bertan bultzatzeaz gain, hizkuntza gutxituekiko harremanei ere garrantzia ematen jarraitu nahi du HPSk. Hizkuntza-aniztasuna hizkuntza gutxituen ikuspegitik Europan eta munduan sustatzeko lanean jarraituko da.

Horrez guztiaz gain, hizkuntzaren eta genero berdintasunaren gainean gogoeta egiteak eta aliantzak bilatzeak lagundu egingo du gure politikak sendotu eta lankidetzara esparruak zabaltzen, eta esparru horretan sakontzen jarraituko dugu uste baitugu asko dugula elkarrekin eraikitzeke eta eragiteko.

2020-2024 Gobernu Programa

2020ko urriaren 13an, Iñigo Urkullu lehendakariak XII. legegintzaldirako *2020-2024 Gobernu Programa* aurkeztu zuen; datozen lau urteetarako euskal gizartearekin hartutako konpromisoak jasotzen dituen dokumentua.

Gobernu Programan 10 herri-helburu ezarri dira; 6. helburua euskarari lotuta dago: **euskararen ezagutzan eta erabileran aurrera egitea**.

Helburu nagusi hori lortzeko, euskararekiko oinarritzko konpromisoak ardatz honetan batu dira:

II. ardatza. Pertsonak. Osasuna, hezkuntza, zerbitzu publikoak, berdintasuna, gizarte eta kultura-politikak, bizikidetzara eta giza eskubideak.

18. jarduketara-arloa. Kultura, Euskara eta Kirola

18.2 Euskara

118. konpromisoa: Euskararen ezagutza areagotzea eta, batez ere, euskararen erabilera azpimarratzea gizarte- eta kultura-eremuetan, eremu ekonomikoetan, digitaletan eta sektore publikoan.

1. ekinbidea. Indarreko *Euskara Sustatzeko Ekintza Planaren (ESEP)* ebaluazioa egitea eta, gizarte-eragile nagusiekin, hurrengo aldirako hizkuntza politika zehaztuko duen plangintza egitea eta adostea.
2. ekinbidea. Legegintzaldi honetako *Euskararen Agenda Estrategikoa* onestea eta garatzea.
3. ekinbidea. Euskararen ezagutza handitzeko programak eta laguntzak areagotzea, oro har, egiaztatutako B2 mailara arteko doakotasuna ezarri eta C1 mailara arteko doakotasuna eskainiz 16 eta 30 urte bitartekoentzat.
4. ekinbidea. Helduen kontziliazio-premietara hobeto egokitutako eskaintza bat sustatzea, ikaskuntza-modalitate erdi-presentzialen bidez eta plataforma birtualen erabileraren bidez, betiere euskaltegiekin elkarlanean.
5. ekinbidea. Helduen euskalduntze-sistemaren finantziazioa indartzea eta handitzea, irakasleen lan-baldintzak hobetzeko euskaltegien finantziatorako ohiko deialdien bidez.
6. ekinbidea. Migratzaileei zuzendutako euskara ikasteko eta hobetzeko programak areagotzea, bai eremu sozioekonomikoan, bai hezkuntzaren eremuan, horien gizarteratzean eta laneratzean laguntzeko xedearekin.
7. ekinbidea. *Euskaraldia* bezalako euskararen erabilera sustatzeko programak indartzea, bai eremu formalean, bai eremu ez-formalean: aisialdia, gizarte-hedabideak, kirola, familia, hezkuntza-sistema, kultura...
8. ekinbidea. *Hizkuntzaren Teknologien Plana* onestea eta garatzea eta euskararen presentzia, euskarazko edukien sorkuntza eta horien ingurune digitaleko erabilera sustatzea.
9. ekinbidea. *Euskara Eremu Sozioekonomikoan Normalizatzeko Plan Estrategikoa 2020-2023* garatzea.
10. ekinbidea. Adostasunetik abiatuta, herritarrei euskara bizitzaren eremu guztietan erabiltzea ahalbidetzen dieten hitzaldi positiboak eta gizarte-aktibazioa lantzea. Horretarako, euskararen zeharkakotasuna azpimarratuko da eta gobernuaren sail eta arlo guztien, sektore publikoaren eta, orokorrean, gizartearen inplikazioan sakonduko da (industria, berdintasuna, lanbide-heziketa, unibertsitatea, merkataritza, turismoa...). Erakunde arteko lankidetzatik lan egingo da.
11. ekinbidea. Hizkuntza gutxiaren ezagutzari eta erabilerari dagokienez, gizarte-eremu desberdinen analisia bermatzen duten ikerketak sustatzea eta *Euskararen Adierazle Sistema* elikatzen jarraitzea.

119. konpromisoa: *Hizkuntza-eskubideen erabateko errespeturantz eta normalizatutako hizkuntza-bizikidetza baterantz aurrera egitea.*

1. ekinbidea. Administrazio publikoetan *Euskara Normalizatzeko VII. Plana (2023-2027)* diseinatzea eta ezartzea, herritarrek administrazioarekin duten harremanean hizkuntza-eskubideak errespetatzeko helburuarekin; edonola ere, pertsonak nahi duten hizkuntza ofiziala erabiltzeko daukaten erabateko askatasuna bermatuko da. Planaren beste xede bat izango da euskararen erabileraren normalizazioan aurrera egitea, hain zuzen ere, sektore publikoaren lanerako hizkuntza gisa.
2. ekinbidea. Administrazio publikoetan euskararen erabilera sustatzeko dekretu bat onestea.
3. ekinbidea. Sozietate publikoentzako normalizazio-plana abiaraztea.
4. ekinbidea. BIKAIN Euskararen Kalitate Ziurtagiria sustatzea eta beharrezko egokitzapenak egitea horren eraginkortasuna handitzeko.
5. ekinbidea. Urratsak ematen jarraitzea Elebide zerbitzuaren bidez herritarren hizkuntza-eskubideak bermatzeko.
6. ekinbidea. Neurriak hartzea kontsumitzaileen eta erabiltzaileen hizkuntza-eskubideak bermatzeko eta sektoreko eragileekin adostasunak lortzeko.

120. konpromisoa: *Erakunde arteko lankidetza indartzea euskararen lurralde guztiekin.*

1. ekinbidea. Erakunde arteko eta EAEko eragile pribatuekiko lankidetza eta koordinazioa indartzea koordinazio-organo desberdinen bidez (Euskararen Aholku Batzordea eta HAKOBA).
2. ekinbidea. Euskararen lurraldeen arteko lankidetza eta elkarlana indartzea, 2017an adostutako *Hiruko Itunaren* bidez.
3. ekinbidea. Hizkuntza politikak koordinatzea euskararen erabilera komuna eta nagusia den eremu geografikoetako erakunde publiko eta pribatu desberdinen artean, hizkuntza-errealitate hori finkatzeko eta indartzeko.
4. ekinbidea. Nazioartean hizkuntza desberdinen arteko lankidetza sustatzea, eleaniztasunarekin eta hizkuntzen arteko bizikidetzarekin lotutako nazioarteko programetan eta foroetan parte hartuz.

Horrela bada, *Euskararen Agenda Estrategikoa* Gobernu Programan euskararekiko hartutako konpromisoak eta ekimenak jasotzen ditu oinarrian; eta zehaztu diren egiteko guztiak legealdi honetan abian jartzekoak edota gauzatzekoak dira.

Euskara zehar-lerroa dela kontuan izanda, Gobernu Programaren beste konpromiso batzuetan ere badaude euskarari berariaz lotutako ekimen batzuk. Horregatik, beharrezkoa da lotura horiek kontuan izatea eta garatzea.

Hezkuntza Saila

54. konpromisoa: *Eleaniztasunean aurrera egitea, euskara hartuz ardatz nagusizat.*

1. ekinbidea: Euskararen eta gaztelaniaren erabilera eta ezagutza finkatzea, hezkuntza-sistema eleaniztun baterantz aurrera eginez. Sistema horrek euskara edukiko du ardatz nagusi gisa eta hobekuntza eta aurrerapen nabarmenak txertatuko ditu ingelesaren prestakuntzan Lehen Hezkuntzatik; horrekin batera, ikasleen ingelesaren ezagutza hobetzeko jarduerak indartuko dira. Beraz, horretarako, zentro guztietan hedatuko dira hizkuntza-proiektu eleaniztunak, horien errealitate soziolinguistikora egokituz eta euskara hartuz ardatz nagusizat.

61. konpromisoa. *Etorkizunari aurrea hartzen dion lanbide-heziketa baterantz aurrera egitea.*

2. ekinbidea. Lanbide-heziketaren eremuan, aurrerapenak sustatzea ikasleen euskarazko eta eleaniztasunezko prestakuntzan, bigarren hezkuntzaren hizkuntza-jarraitutasuna eta integrazioa lortzen saiatzeko.

66. konpromisoa: *Zuzentasuna, berdintasuna eta euskara sustatzea euskal unibertsitate-ekosisteman.*

3. ekinbidea: Euskarazko prestakuntza eta ikerketa sustatzea.
4. ekinbidea: Online prestakuntza-eskaintza bultzatzen duten programak indartzea, euskaraz, gaztelaniaz eta ingelesez.
5. ekinbidea: Graduetan eta graduondokoetan titulazio eleaniztunen ezarpena sustatzea.

Berdintasuna, Justizia eta Gizarte Politikak Saila

99. konpromisoa. *Pertsonengan zentratutako justizia hurbilagoa eta errestauratiboa sustatzea.*

6. ekinbidea: Aurrera egitea hizkuntza-normalizaziorako planean, Euskadiko hizkuntza ofiziala den aldetik, herritarrak justiziaren eremuan euskara erabiltzeko duten eskubidea betearazteko.

Kultura eta Hizkuntza Politika Saila

112. konpromisoa: *Euskadin sorkuntza eta produkzio kulturalak sustatzea, kulturaren arloko euskal sortzaileak, artistak eta profesionalak babestuz, horien lan-baldintzen hobekuntzan eta profesionalizazioan sakonduz.*

1. ekinbidea. Kulturaren sorkuntzarako eta produkziarako babes publikoa mantentzea eta eguneratzea, bereziki sustatuz euskarazko kultura eta emakumeen ahalduntzea sorkuntzaren eta kulturaren eremuan.

116. konpromisoa: *Euskararen eta euskal kulturaren nazioarteko presentzia indartzea.*

1. ekinbidea: Etxepare Euskal Institutuaren bidez, euskara eta euskal kultura irakasteko programak indartzea unibertsitateetako katedren eta irakurletzen sarearen eta Euskara Munduan programaren bitartez, euskal artistek nazioarteko programazioetan eta jaialdietan parte hartuz eta atzerrian jarduera kulturalak produzituz.

117. konpromisoa. *EiTBren zerbitzu publikoaren izaera mantentzea eta bermatzea, komunikazio pluralerako eta hizkuntzaren normalizaziorako bitarteko gisa.*

2. ekinbidea: Beharrezko erreformak burutzea, EiTB benetako zerbitzu publikoa izan dadin, ikus-entzunezkoa, modernoa eta herritarren premia eta eskari berrietara egokitutakoa, objektiboa, lehiakorra eta eraginkorra. Hala, horren oinarritzko helburuetako bat izango da errealitate soziolinguistikoa kontuan hartzea eta euskararen normalizazioa sustatzea, berdintasun-printzipioa eta aniztasun politikoa, erlijiosoa eta kulturala errespetatuz.

122. konpromisoa: *Jarduera fisikoak eta kirolak berdintasunerako eta gizarteratzeko duten potentziala baliatzea eta euskara sustatzea.*

3. ekinbidea: Euskararen presentzia eta erabilera indartzea kirol-espazioetan eta jarduera fisikoko espazioetan, aisialdia eta errealizazio pertsonala euskararekin lotzeko ingurune egokia delako. Era berean, euskal kirolarien hizkuntza-eskubideak defendatzeko lan egingo dugu.

Gobernu Programaren II. ardatzean jasotako euskararekiko konpromiso nagusiez gain, IV. ardatzean ere aipamena egiten zaio euskarari:

IV. ardatza. Autogobernua. Autogobernu handiagoa eta hobe 22. jarduketa-arloa. Euskadi Basque Country

Lehendakaritza

139. konpromisoa. Euskadi-Nafarroa-Akitania Berria Euroeskualdea bultzatzea.

3. ekinbidea: Nafarroarekiko eta Communauté d'Agglomération du Pays Basque edo Iparralderekiko lankidetzaren indartzea kulturaren eremuan, kirolean eta, bereziki, euskararen eremuan, mugaren bi aldeetako "euskararen lurralde" guztien hizkuntza komun gisa.

Beste lotura batzuk

Legegintzaldi honetako Gobernu Programaz gain, beste dokumentu batzuk ere kontuan izan behar dira.

Eusko Jaurlaritzatik kanpo, Gobernu Programan jasotako konpromiso horiek guztiek bat egiten dute Nazio Batuetako Erakundearen **Garapen Jasangarrirako 2030 Agendan** zehaztutako helburuekin. Zehazki, HPSri euskara sustatzeko beren-beregi dagozkion 118., 119. eta 120. konpromisoak garapen jasangarrirako 4. helburuan –Kalitatezko Hezkuntza– txertatzen dira.

Horri lotuta, bat egiten du Unesco Katedraren proposamenarekin –17+1 helburua: hizkuntza eta kultura aniztasunaren bermea–: hizkuntza eta kultura guztien presentzia eta aintzatespena bermatzea pertsonen eta gizartearen garapenerako. Izan ere, 2030 Agendak "alde batera uzten du hizkuntzen alorra eta oso gutxi hartu du kontuan kultura garapen iraunkorrerako funtsezko elementu gisa. Doktrinak eta esperientziak behin eta berriro erakutsi dute hizkuntzak ekonomiaren motore direla, giza-kohesioaren eta bakearen bultzatzaile eta azken batean giza eskubide kontu bat; horregatik, garapen iraunkorrek nahitaez kontuan hartu behar ditu."

Eusko Jaurlaritzan bertan, Lehendakaritzak **Euskadi-Basque Country Estrategia 2025** garatuko du. Euskal kultura eta euskara sustatzen laguntzeko Kultura eta Hizkuntza Politika Sailak estrategia horretan parte hartuko du, Etxepare Institutuaren bidez bereziki.

Bingen Zupiria Kultura eta Hizkuntza Politikako sailburuak 2020ko urriaren 28ko Legebiltzarreko Kultura, Euskara eta Kirol Batzordean esan bezala, "konpromiso guztiak zeharkatzen ditu erronka zabal batek: euskararen prestigio soziala hobetzeko diskurtsoen eraikuntzak eta garapenak". Gainera, "orain dela 30-40 urteko euskal gizartea eta egungoa ezberdinak dira oso eta euskarak irabazteko dituen eremuak ere aldatzen doaz. Eremu horietara eraman behar dugu euskara, modu baikorrean, naturalean, eraikitzailean, kohesionatzailean. Gizarteak euskara lagun eta bidelagun sentitu behar du. Erakundeon arteko lankidetzan sakonduz, eta guztion artean, gai izan behar gara diskurtso sozial positibo horiek eraikitzeko."

2. EGOERAREN DIAGNOSTIKOA

Euskararen Agenda Estrategikoa 2021-2024 ez da hutsetik hasten. Azken legegintzaldi bietan bidea egin du, eta oraingoan ere, ibilbide horri jarraitu nahi zaio.

Gizarte-testuinguru orokorra

Euskal Autonomia Erkidegoko egoera

Egungo gizartean aldaketa ugari eta sakonak gertatzen ari dira. Batetik, azken 70 urteotan, etorkinen etorrera handiko bi bolada ezagutu ditu EAEk. Lehena, XX. mendearen bigarren erdialdean gertatu zen; etorkin ia guztiak Espainiako lurralde desberdinetakoak izan ziren. Bigarrena, XXI. mendearen lehenengo hamarkadan gertatu zen; orduan, etorkin gehienak atzerrik etorri ziren. Eustaten 2020ko datuen arabera, EAEko biztanleen % 11 atzerrian jaiotakoak dira.

Etorkinen gaiarekin batera, gizartearen mugimenduen artean bada arreta eskatzen duen beste kontu bat: EAEko udalerrri batetik beste batera bizilekua aldatu duten biztanleena. Mugimendu horiek ez dute eragin berezirik biztanle asko dituzten gunen soziolinguistikoetan (2. eta 3. guneeetan, hain zuzen); bai, ordea, biztanle gutxi dituzten guneeetan, bertako biztanleen ezaugarri linguistikoetan eragin dezaketelako. Adibidez, Eustaten datuen arabera, 2018an 1.694 pertsona atera ziren 4. gunetik beste gune batera bizitzera joateko. Aldi berean, 1.658 pertsona joan ziren 4. gunera bizitzera, hau da, joandakoen ia kopuru bera. Horien artean, 3. gunetik joandakoak % 67 izan ziren, eta 2. gunetik joandakoak % 33.

Bestetik, Eustaten 2020ko datuek erakusten dutenez, jaiotze-tasa oso txikia da EAEn eta, ondorioz, biztanleria asko zahartu da. Adineko pertsonak gero eta gehiago dira (65 urtetik gorakoak % 22,5 dira); gazteak, aldiz, gero eta gutxiago (15 urtetik beherakoak % 13,8 dira). Euskararen irabaziak gazteen artean gertatzen ari dira batez ere, baina gizarte osoarekiko duten pisu demografiko txikia dela eta, gazte euskaldunen hazkundeak ez du hainbesteko isla gizartean. Gainera, gazte euskaldunen ezaugarriak asko aldatu dira: gero eta gehiago dira euskara etxetik kanpo ikasi dutenak –ikastetxean nagusiki–, erdaraz euskaraz baino komunikatzeko erraztasun handiagoa dutenak eta harreman sare erdalduna dutenak.

Horrez gain, kontsumo-ohiturak ere asko aldatu dira, bereziki eremu digitalean sortu diren eta eskura ditugun tresnen garapenaren ondorioz. Horrela, VI.

Inkesta Soziolinguistikoaren arabera, ia 4 biztanletik 3k Interneteko sare sozialak erabiltzen ditu egunero. 25 urtetik beherako gazteen artean, % 95etik gorakoa da erabilera hori, eta sare sozialak euskaraz erabiltzen dituztenak % 29,5 dira.

Gertaera horiek guztiak ez dira euskal gizartean bakarrik gertatzen ari; Europako eta, oro har, mendebaldeko gizartearen ezaugarriak dira. Egoeraren irakurketa egiten denean eta irakurketa horren ondorioz proposatutako neurriak hartzen direnean, testuinguru hori ere kontuan izan behar da ezinbestean. Izan ere, aldaketa horiek guztiek bere eragina dute euskararen bilakaeran, eta datozen hamarkadatan ere izaten jarraituko dute. Aldaketan ondorioz, euskal gizartea gero eta anitzagoa da; hizkuntza eta kultura aniztasuna dugu, eta askotariko pentsamoldeak zein jokamoldeak zabaltzen ari dira.

VI. Inkesta Soziolinguistikoa gogoan, gurasoak euskaldunak direnean, familia bidezko euskararen transmisioa % 90ean betetzen da; gurasoetako bat euskalduna denean, gero eta gehiago transmititzen da euskara, erdararekin batera. Horrez gain, irakaskuntza ez unibertsitarioan % 69,4 D ereduan matrikulatuta dago, eta ehunekoa gora doa ikasturtez ikasturte.

Eustateko datuetatik eratortzen denez, euskarak 300.000 hiztun baino gehiago irabazi ditu azken hiru hamarkadatan, bereziki belaunaldi gazteenen artean. Horrez gain, euskararen presentzia areagotu egin da duela gutxira arte arrotz zituen hainbat erabilera-eremutan. Adibidez, *VI. Inkesta Soziolinguistikoaren* arabera, euskararen erabilerak osasun zein udal zerbitzuetan –eremu formalean– 10 puntutik gorako hazkundera izan du azken 25 urteotan.

Horri lotuta, euskal gizartearen %65 euskararen erabilera sustatzearen alde dago *VI. Inkesta Soziolinguistikoan* jasotako datuen arabera. Esaterako, % 82,6k uste du ezinbesteko dela haur guztiek euskara ikastea, eta %75,2k uste du administrazioan sartzeko euskara jakitea beharrezkoa dela.

Eskualdeetako edo Eremu Urriko Hizkuntzen Europako Gutuna

Europara begira, eremu urriko hizkuntzak babestu eta sustatzeko, ***Eskualdeetako edo Eremu Urriko Hizkuntzen Europako Gutuna*** sinatu zuen Espainiak 1992ko azaroaren 5ean, eta berretsi egin zuen 2001eko otsailaren 2an. Ondorioz, Gutuna indarrean dago Espainiako lurraldean. Guztira, hogeita hamaika estatuk izenpetu dute orain arte; horietarik hogeita hiruk berretsi ere egin dute.

Hiru urtez behin egiten du hartutako konpromisoen jarraipena eta ebaluazioa Europako Kontseiluak. Espainiako Estatuari dagokionez, jadanik bost ebaluazio-txosten egin ditu: 2005ean, 2008an, 2012an, 2016an eta, bosgarrena, 2019ko abenduaren 11n onartu zuen Europako Kontseiluko Ministroen Batzordeak.

Ebaluazio horretan daude jasota Europako Kontseiluko Ministroen Batzordeak Espainiako Estatuari egiten dizkion oharra eta gomendioak: Adituen Batzordeak egindakoak (hauek Europako Kontseiluko Ministroen Batzordeak bere egin ditu), eta, gainera, lehentasunez hartu beharreko neurriak.

2019ko txostenari dagokionez, EAEn kasuan, euskal administrazioen esku dauden konpromisoak orokorrean betetzen dira; ahulenak ziren esparruetan ere aurrerapenak egin direla nabarmendu behar da. Txostenak, bestalde, Iparraldeko erakundeekin zein Nafarroako Gobernuarekin dagoen elkarlana txalotzen eta azpimarratzen du eta, eredu gisa, elkarlanean sustatutako *Euskaraldia* egitasmoa aipatzen du. Hobetzekoak diren puntuetan, bi gomendio zuzen egiten zaizkio euskal administrazioari:

- a. Ertzaintza: aurreko ebaluazioa eman zenetik, zenbait hobekuntza lortu dira Ertzaintzaren euskararen erabileraren normalizazio prozesuan. Beraz, neurri batean, konpromisoa betetzen dela aitortzen du Adituen Batzordeak.
- b. Osakidetza: egin diren urratsak aitortzen dira. Adituen Batzordearen arabera, Osakidetza Osasun Sisteman euskararen erabilera hobetu da, baina oraindik badago hobekuntzarako tartea.

Bestalde, Adituen Batzordeak Espainiako agintariak bultzatzen ditu "betetzat" jotzen ez diren Gutunaren arabera konpromiso guztiak betetzera, baita betetzen direnak betetzen jarraitzera ere. Horrela, euskarari buruz egiten diren presazko bi gomendio, Estatuko Gobernuari zuzentzen zaizkio:

- a. Botere Judizialaren Lege Organikoa aldatu beharra, alderdietako batek hala eskatzen duenean, euskararen erabilera bermatzeko.
- b. Euskararen erabilera sustatu beharra Estatuaren administrazioan, EAEn.

Munduko hizkuntzak

Mundu mailan, munduko hizkuntzen bizi-indarra edo "pisua" neurtzen duen Calvet barometroaren 2012ko datuen arabera, euskara 51. postuan dago 500.000 hiztun baino gehiago dituzten munduko 563 hizkuntzen artean. Sailkapen horretan ingelesa, gaztelania, frantsesa edota mandarineraren bezalako hizkuntza indartsuak daude. Hortaz, euskara bezalako hizkuntza gutxitu bat postu horretan egotea bada zerbait.

Horrenbestez, euskararen normalizazio prozesuan aurrera egin badugu ere, oraindik bada zereginik. Langintza horretan, hizkuntza-plangintza eraginkorrena abian jartzeko, ezinbestekoa da bide-orri argia izatea eta gizarte osoarekin lankidetzan aurrera egitea.

Gizarte-testuinguru espezifikoa

Euskararen Agenda Estrategikoa 2017-2020

Aurreko legealdiko Agendari egindako jarraipenak erakusten digu euskara normalizatzeko bidean HPSk aurreikusitako jarduera gehienak garatu dituela; hau da, 4 konpromiso nagusi, 14 ekimen eta 67 azpi-ekimen izan dira oinarrian urtero, eta horiek betetzeko jarduera gehienak gauzatu dira. Hona hemen urtez urteko datuak:

Urtea	Jarduerak	Bete bai	Bete ez	Betetze maila
2017	156	130	26	% 83,3
2018	171	152	19	% 88,8
2019	173	159	14	% 91,9
2020	168	157	11	% 93,4

Ebaluazioa egiteko erabili diren adierazle nagusiak direla eta, VI. *Inkesta Soziolinguistikoa* da iturri nagusia. Azkeneko datuak 2016ko inkestakoak dira eta hurrengo inkesta 2021ean egingo da; ondorioz, aurreko Agendaren ebaluazio osoa egiteko erreferentzia nagusiak falta dira. Hala eta guztiz ere, ditugun datuetatik abiatuta, zehaztasun hauek eman ditzakegu:

- Aurreko legealdiko *Euskadi 2020 Gobernu Programan* euskararen arloan ezarritako herri-helburua 25 urtetik beherakoen % 75 euskal hiztun izatea zen. Agendak bere egin zuen helburu hori eta 1. helburu estrategikoa – euskal herritarren euskara-gaitasuna ugaritzea– ezarri zuen. Bertan jasotako adierazleak eta iturriak aintzat hartuta, 2016ko datuen arabera, helburu nagusi hori ondo bete da, 25 urtetik beherakoen % 81,2 baitira euskara-gaitasuna dutenak. Horri lotuta, 2016an 895.942 euskaldun izatera igaro gara, 2020rako aurreikusitakoaren gainetik.
- 3. helburu estrategikoa –euskal herritarren erabilera handitzea– lortu den jakiteko, eskolako erabilera erakusten duten datuak baino ez ditugu oraingoz. 2017ko datuen arabera, eskolako erabilera orokorra % 61,4 da LMH4n eta % 44,7 DBH2n, aurreikusitakoa betez.
- 4. helburu estrategikoa –erakundeetan euskararen erabilera handitzea– lortzeko oztopo izan da batik bat Covid-19ak eragindako pandemia, lanean zein lan egiteko moduan eragin duelako. Horrela, datu eguneratuak ditugun arlo honetako adierazle bakarria kontuan hartuta, 2020an 17 erakundek baino ez dute lortu BIKAIN ziurtagiriren bat, aurreikusitakoaren azpitik. Hala ere, ikusi da ziurtagiria lortzen saiatzen direnek erabilera adierazleak handitzen dituztela euskararen alde.

- 5. helburu estrategikoa –herritarren hizkuntza eskubideen babesa bermatzea– ondo bete da, konponbide egokia izan duten Elebideko intzidentziak % 94,5 izan dira eta, aurreikusitakoa baino gehiago. Nabarmendu behar da Elebidek Arartekoarekin zein Hizkuntza Eskubideen Behatokiarekin lankidetzan diharduela herritarren hizkuntza eskubideak babesteko ahalik eta eraginkortasun handiena lortzeko.
- 6. helburu estrategikoa –ezagutzaren garapenean eta berrikuntzan sakontzea– erdiesteko bidean, 2020an Euskalterm Terminologia Banku Publikoak 156.381 kontsulta izan ditu hileroko eta 603 euskarazko doktorego tesi sareratu dira, aurreikusitakoaren gainetik; alabaina, Terminologia Batzordeak 71 hiztegi terminologiko onartu ditu, aurreikusitakoaren azpitik. Hala ere, azpimarratu behar da hizkuntza teknologia arloan aurrerapauso handiak egin direla (adibidez, Itzuli eta Itzuli+ tresnak garatu dira) eta hainbat ikerketa esanguratsu gauzatzeko aukera egon dela (adibidez, gazteak eta euskararen aldeko aktibazio ibilbideak aztertu dira).
- 8. helburu estrategikoa –euskal eremuan eragileen arteko lankidetzaz ugaritzea– eta 9. helburu estrategikoa –nazioartean eragileen arteko lankidetzaz ugaritzea–lortzea zaila izan da, pandemiaren eraginez nagusiki. Kasu honetan datu gazi-gozoak ditugu: euskal eremuan erakunde publikoekin eta pribatuekin 30 lankidetzaz egitasmo baino gehiago sustatu da proiektu estrategikoei lotuta (adibidez, Euskal Hedabideen Mahaia edota Indeus plataforma sortu dira), aurreikusitakoaren gainetik; baina nazioarteko erakundeekin ezin izan da hitzarmenik sinatu, aurreikusitakoaren azpitik.
- 2. helburu estrategikoa –euskal herritarren euskararen transmisioa ugaritzea– eta 7. helburu estrategikoa –gizarte aktibazioa indartzea– baloratzeko adierazle nagusietan datu eguneratuak falta dira. Hala ere, ezin dugu aipatu gabe utzi *Euskaraldia* egitasmoak izan duen arrakasta (ikus 2. atal honetako “Gizarte-pertzepzioa eta herritarren parte-hartzea” azpiatalean aipatutakoa).

Orokorrean begiratuta, Agendako helburu estrategiko nagusia –Gobernu Programako herri-helburua dena– bete da, eta gainerako helburu estrategikoetan ere, gehienetan aurrera egin dela erakusten dute adierazleek. Hala eta guztiz ere, euskararen normalizazioa eta hizkuntza bizikidetzaz orekatua lortzeko oraindik bada zereginik, eta asmo horri begira lanean jarraituko du HPSk hurrengo Agendarekin ere.

Gainera, Covid-19ak, osasun ondorioak izateaz gain, euskarari, norbanakoei eta euskal gizarte eragileei kalte nabarmenak eragin dizkie: euskaraz komunikatzeko aukerak murriztu zaizkie askori, euskarazko produktuak sortu eta gizarteratzeko arazoak izan dituzte beste batzuek... Kalte horiek zehatz ezagutzeko, 3 ikerketa nagusi egin dira:

- Covid-19ak euskaltegien jardueran izan duen eragina neurtzeko ikerketa egin du HABEk 2018-2019 ikasturtetik 2020-2021 ikasturtera arteko datuekin. Emaitzen arabera, Covid-19ak eragin handia izan du helduen euskalduntzean. Horrela, 2018-2019 eta 2019-2020 artean (apirila-ekaina bitartean eta udakoetan aurrez aurreko zein autoikaskuntzako ikasleak kontuan hartuta): batetik, ikasle kopurua nabarmen jaitsi da (% 27,3↓); bestetik, aurrez aurreko ikastaroetako ikasle kopuruak behera egin du (% 34,3↓) eta autoikaskuntza aukeratu duten ikasle kopuruak nabarmen gora (% 77,3↑). 2019-2020 eta 2020-2021 artean ikasle jaitsiera apalagoa izan da (% 12,3↓). HABEk hartutako neurriei esker, euskaltegiek dirulaguntzak jasotzen jarraitu dute, baina ikasle jaitsierak matrikula bidezko diru-sarrerak jaitea eragin die. Gainera, euskaltegien baldintzak zaildu egin dira orokorrean: ikasgeletan ikasleak sartzeko arazoak, egokitzapen didaktikoak eta teknologikoak egiteko zaitasunak...
- Covid-19ak euskalgintzan izan duen eragina neurtzeko azterketa egin du HPSk. Emaitzen arabera, euskalgintzako sektorea osatzen duten enpresa eta erakunde gehienek Covid-19aren ondorioak jasan dituzte jardueretan: aurretik antolatutako ekintzak bertan behera utzi behar izatea (% 46,6), jarduera birmoldatu behar izatea (% 45,8), ekintzak atzeratzea (% 41,5) eta jarduera eten behar izatea (% 30,5). Finantza-egoeran ere eragin handia izan du: ziurgabetasun egoera (% 36,4) aipatu da, eta epe laburrean ziurgabetasun hori areagotu egingo dela (% 49,2) uste da. Krisiari aurre egiteko neurri nagusia telelana izan da; izan ere, sektoreko erakundeen % 50ak baino gehiagok ezarri du, eta azpi-sektore batzuetan % 80ak baino gehiagok. Euskalgintzari lotutako enpleguan ere eragin nabarmena izan du: orotara, gizonen artean (-% 18,5) zein emakumeen artean (-% 17,4) murriztu da enplegua, baina euskalgintza sektore feminizatua dela kontuan hartuta (% 63,2 emakumezkoak dira eta % 36,8 gizonezkoak), kopuru absolutuetan emakumeek izan dute enplegu murrizketa handiena.
- Covid-19ak euskarazko hedabideetan izan duen eragina neurtzeko ere azterketa egin du HPSk. 2020an 2019an baino produkzio apalagoa izan dute tokiko paperezko hedabideek, egunkari orokorrek eta irratiek; handiagoa, ostera, aldizkari orokor eta espezializatuek, telebistek eta, batik batik, Interneteko agerkariek. Konfinamendu garaian igoera handia izan da webguneen audientzietan (% 47), eta igoera orokortua (tokikoetan eta nazionaletan, soilik sarekoak diren hedabideetan eta beste euskarri batekin batera sarekoa dutenetan). Irabazi horren zati esanguratsu bati eutsi egin zaio itxialdiaren ondoren. Ez ohiko egoera honetan jardunari eusteko bidea telelana izan da (itxialdian, langileen ia % 90; ondoren, 3tik 2). Gastuei dagokienez, 2020an ez da egiturazko aldaketarik izan; 2021erako igoera aurreikusi dute hedabide gehienek, baina jaitsieren beldur ere badira. Enpleguari dagokienez, konfinamendu garaian lanpostu batzuk galdu ziren, tokiko hedabideetan batez ere, baina berreskuratu da osasun larrialdian aurreko kopurua; areago, 2021ean lanpostuak gehitzea aurreikusia dute

komunikabideek, betiere diru sarreretan izan daitezkeen gorabeheren arabera. Covid-19ak eraginda hedabideetako langileen artean genero arrakala handitu ote den galdetuta, 5 emakumetik 2k uste dute arrakala areagotu egin dela (% 40), eta gizonen artean erdia da hori uste duena (% 21).

Horrenbestez, pandemia egoerak eragindako kalte horiek guztiak leuntzeko ekimenak ere sustatu beharko dira legegintzaldi honetan.

Baliabideak

HPSk bi urtean behin egiten du *Euskararen aurrekontu eta baliabide publikoen estatistika* azterketa. Horren bidez neurtzen da EAEko herri administrazioek euskara sustatzeko zenbat diru jartzen duten eta diru kopuru horrek zer bilakaera duen. Azken azterketa 2018ko datuekin egin da.

EAEko herri administrazioen 2018ko euskara aurrekontu kontsolidatua 158,4 milioi eurokoa da. Hori kalkulatzeko, azterlanean sartutako administrazio guztien euskara aurrekontua batu da, eta kendu egin zaizkio erakundeen arteko barne transferentziak. Hortaz, aurrekontu kontsolidatuak adierazten du benetan zenbat diru bideratu den hizkuntza politikara. Aurrekontu likidatuaren baturak, berriz, adierazten du zenbat diru kudeatu den hizkuntza politikan, erakundeen arteko transferentziak barne direla.

Eusko Jaurlaritzak 94,3 milioi euroko aurrekontu kontsolidatua du (EAEko aurrekontu osoaren % 59,6). Hiru foru aldundien artean 17,7 milioi euro jarri dituzte (% 11,2). 5.000 biztanletik gorako udalek 46,3 milioi euro jarri dituzte (% 29,2): horietatik 36,4 milioi euro dagozkie hiriburu ez diren 68 udalei (% 23,0) eta 9,9 milioi euro hiriburuei (% 6,2).

Euskara aurrekontu likidatuak jaitziera nabarmena izan zuen 2008tik 2012ra, eta goraka ari da ordutik. 2018an igoera sendoa izan da, 2014an eta 2016an baino nabarmenagoa: 2012an baino 15 milioi euro gehiago. Hala ere, 2008ko aurrekontu likidatua baino txikiagoa da 2018koa.

Euskarak pisua galdu du aurrekontuan, aurrekontu orokorra baino gutxiago igo baita euskararen esparrukoa: 2018an, adibidez, 2016an baino % 7,7 handiagoa da EAEko erakundeen aurrekontu likidatu osoa, eta euskararen arlokoa, % 6,9 handiagoa. Izatez, 2014ko salbuespena kenduta, hau da joera: aurrekontua igo den garaietan, orokorra baino gutxiago hazi da euskararen arlokoa; eta aurrekontua jaitsi denean, orokorrak baino jaitziera handiagoa izan du euskarari dagokionak.

Hala ere, HPSari dagokionez, esan behar da azken urteotako joera bestelakoa izan dela; Eusko Jaurlaritzako aurrekontu orokorren ehunekoarekin erkatuz, HPSren aurrekontuen ehunekoa igo egin da.

Ekitaldia	Administrazio Orokorra	Δ	Hizkuntza Politika	Δ
2018	11.486,41		54,66	
2019	11.784,11	% 2,59	56,74	% 3,80
2020	11.774,00	- %0,09	60,70	% 6,99
2121	12.442,37	% 5,68	64,93	% 6,97
	(Δ metatua)	% 8,32	(Δ metatua)	% 18,79

Euskararen aurrekontuen gaineko azterketan jasotakoaren arabera, jarduera eremuen arabera euskara aurrekontuak horrela banatu dira nagusiki:

- Euskalduntze-alfabetatzea: 48,4 milioi euro (% 30,4). Horietatik 36 milioi euro Eusko Jaurlaritzak jarri ditu.
- Irakaskuntza: 28,1 milioi euro (% 17,5). Horietatik 24,4 milioi euro Eusko Jaurlaritzak jarri ditu.
- Administrazioa: 16,8 milioi euro (% 10,5). Eusko Jaurlaritzak % 54,5 jarri du; udalek eta hiriburuek % 29,6 eta foru aldundiek % 15,9.
- Hedabideak: 10,4 milioi euro. Eusko Jaurlaritzak % 51,9 jarri du; foru aldundiek % 25 eta udalek eta hiriburuek % 23,1.
- Aisia eta kirola: 7,8 milioi euro (% 4,9). Hiriburuek eta udalek % 95,1 jarri dute (Eusko Jaurlaritzatik eta foru aldundietatik jaso dute zenbateko horren zati bat).

Euskararen arloko langile eta egiturazko gastuak direla eta, giza baliabideak eta baliabide teknikoak, aurrekontu likidatuaren %12,0 bideratu da egiturazko gastuetara, 19,3 milioi euro: 8,3 milioi euro (% 43,1) udalei eta hiriburuei dagokie; 7,4 milioi euro (% 38,5) Eusko Jaurlaritzari eta 3,6 milioi euro (% 18,4) foru aldundiei.

Herri administrazioen dirulaguntzei dagokienez, euskararen esparruko dirulaguntzetara 81,5 milioi euro bideratu dituzte EAeko erakundeek 2018an, euskara aurrekontuaren erdia pasatxo (% 50,8). Biztanle bakoitzeko, 37,24 euro jarri dituzte dirulaguntzetan. Zenbatekoaren % 64,4 Eusko Jaurlaritzak jarri du; udalek % 19,4; foru aldundiek % 13,3 eta hiriburuek % 2,9.

- Eusko Jaurlaritzaren dirulaguntzetarako aurrekontu likidatua 52,4 milioi eurokoa izan da.
- Foru aldundiek 10,8 milioi euro kudeatu dituzte dirulaguntzetan: Bizkaiko Foru Aldundiak 5,3 milioi euro; Gipuzkoako Foru Aldundiak 4,6 milioi euro eta Arabako Foru Aldundiak 0,9 milioi euro.
- Udalen kasuan, Gipuzkoako 5.000 biztanlez gorako herriek 15,99 euro eman dituzte laguntzatan biztanleko; Bizkaikoek 11,72 euro eta Arabakoek 6,77 euro.

2017-2020 legegintzaldian, nagusiki, dirulaguntza deialdi hauek bideratu ditu HPSk:

- Euskalgintza deialdia: gizarte-bizitzan euskara sustatzeko, garatzeko edota normalizatzeko dirulaguntzak emateko deialdia.
- Hedabideak deialdia: euskarazko hedabideak sendotu, eraginkortu, garatu eta normalizatzeko dirulaguntzak emateko deialdia.
- Euskara gaztelaniazko hedabideetan deialdia: nagusiki gaztelania darabilten paperean inprimatutako idatzizko egunkarien edizio digitaletan eta Internet bidez notiziak euskaraz ere ematen dituzten berri-agentzietan, euskararen erabilera areagotzeko dirulaguntzak emateko deialdia.
- Euskara ingurune digitalean (IKT) deialdia: Ingurune Digitalean euskara sustatu, garatu edota normalizatzeko dirulaguntzak emateko deialdia.
- Lanhitz deialdia: entitate pribatuek EAEn dituzten lantokietan euskararen erabilera eta presentzia areagotzeko dirulaguntzak emateko deialdia.
- Berdintzen deialdia (2019): hizkuntza eta genero berdintasunari buruzko ikerlanak egiteko beketarako deialdia.
- ESEP deialdia (2018 arte): EAEko toki-erakundeetan *Euskara Sustatzeko Ekintza Plana (ESEP)* garatzeko dirulaguntzak emateko deialdia.

Gainera, HABEk dirulaguntza deialdi hauek kudeatu ditu:

- Udal euskaltegien deialdia: udalen edo udal erakundeen menpeko euskaltegiei, udal titularitateko euskaltegi publikoei dirulaguntzak emateko.
- Euskaltegi pribatuen deialdia: euskaltegi pribatu eta euskararen autoikaskuntzarako zentro homologatuei, euskara ikastaroengatik, dirulaguntzak emateko.
- Ikasleen deialdia: HABEren euskara-mailak edo baliokideak gainditu dituzten ikasleei dirulaguntzak emateko deialdia.
- Didaktika bekak: helduen euskalduntzearen alorreko metodologiagintzan ikertzaileak gaitzeko bekak emateko deialdia.

Dirulaguntza deialdiez gain, badira azpimarratzeko moduko bestelako laguntza zuzen zein izendun batzuk:

- Euskaren erabilera areagotzeko: Euskararen Gizarte Erakundearen Kontseilua, Mintzola Fundazioa, Euskaltzaleen Topagunea, Iparraldeko Euskararen Erakunde Publikoa, Game Erauntsia Elkarte...
- Erabilera planak gauzatzeko laguntzeko: Euskadiko Udalen Elkarte (EUDEL), Udalerri Euskaldunen Mankomunitatea (UEMA)...
- Euskarazko edukiak garatzeko: EIZIE, Euskal Wikilarien Kultura Elkarte, Euskaltzaindia, Labayru Fundazioa...
- Euskararen inguruko ikerketak gauzatzeko: Deustuko Unibertsitatea, Mondragon Unibertsitateko HUHEZI Fakultatea, Soziolinguistika Klusterra...

Azkenik, giza baliabideei dagokienez, 2018ko datuen arabera, EAEko herri administrazioetako euskara zerbitzuetan eta arloetan 740 zuzeneko langile daude; urte eta lanaldi osora kalkulatu da kopuru hori. Langile kopurua igo egin

da: 2012an 716 ziren; 2014an 727 eta 2016an 731. Erakunde esparruaren arabera, Eusko Jaurlaritzari 459 dagozkio (% 62); 5.000 biztanlez gorako udalek 172 dituzte; foru aldundiek 60 eta hiriburuetakoko udalek 49.

Herrialde batetik bestera alde handia dago biztanleko ratioa kalkulatu gero. Gipuzkoan, euskararen arloko behargin bat dago 5.183 biztanleko; Araban, 9.370 biztanleko bat; eta Bizkaian, 10.611 biztanleko bat.

Euskara lanpostuetan emakumeak dira gehienak, bostetik hiru (% 60,9). Hala ere, goi mailako lan kategorietan –A eta B multzoetan–, proportzionalki gizonezko gehiago dago.

Gizarte-pertzepzioa eta herritarren parte-hartzea

Gizarte-pertzepzioa ezagutzeko eta herritarren zein adituen parte-hartzea bideratzeko gune nagusia Euskararen Aholku Batzordea (EAB) da; Euskararen Erabilpena Arauzkotzeko azaroaren 24ko 10/1982 Legean aurreikusitako harreman-organoa da eta EABren Batzorde Osoaren zein Batzorde-atal Berezien bidez gizarte eragileen partaidetza bideratzen da.

EABren osaerari dagokionez, administrazioetako kideak eta administrazioz kanpoko adituak daude. 2017-2020 legegintzaldian, Lehendakariak gain, Eusko Jaurlaritzako 7 kide, foru aldundietako 3 kide eta Legebiltzarreko 5 kide egon dira, 40 aditu ingururekin batera.¹

EABren egitekoak dira, besteak beste, Eusko Jaurlaritzak eskatuta, EAEko hizkuntza normalizazioari buruzko gaiak aztertzea eta ikertzea, euskararen erabilerari buruzko xedapenak ondo ezartzeko behar diren neurriak proposatzea Eusko Jaurlaritzari eta dagokien erakundeei, hizkuntzari loturiko gaietan eskumena duten aginte publikoen jardura koordinatua bermatzeko neurriak proposatzea, eta *ESEPen* garapenari buruzko ebaluazioa egitea.

2017-2020 legegintzaldiko lehen bileran, 2017ko urriaren 3an, EABren Batzorde Osoak batzorde-atal berezi hauek sortzea erabaki zuen: Ingurune Digitalean Euskara Sustatzeko Batzorde-atal Berezia, Gazteen Unibertsoa eta Euskara Batzorde-atal Berezia eta Euskararen Erabilera eta Gizartearen Aktibazioa Sustatzeko Batzorde-atal Berezia. Hauekin batera, dekretuz onartutako batzorde iraunkor hauek ere lanean aritu dira: Terminologia Batzorde-atal Berezia eta Toponimia Batzorde-atal Berezia.

EABk egindako lana lagungarria da hizkuntza politikaren estrategiak bideratzen laguntzeko. Aurreko legealdian, adibidez, aipagarriak dira Gazteen Unibertsoa

---

¹ Eusko Jaurlaritzako Gobernu Kontseiluak, Euskararen Aholku Batzordea arautzeko dekretu berria onartu zuen 2020ko uztailaren 28an, organoaren osaera berrituz eta funtzionamendu arauak egokituz. Dekretu berriaren bidez, kide kopurua murriztu zen, berdintasun ikuspegia txertatu zen osaeran eta funtzionamendu arauak eguneratu ziren.

eta Euskara Batzorde-atal Bereziak 2018an egindako “Gazteak eta euskara. Gauzatutako praktiken gaineko gogoetarako” jardunaldiak eta horien emaitzak; Euskararen Erabilera eta Gizartearen Aktibazioa Sustatzeko Batzorde-atal Bereziaren eskutik *Euskaraldia* egitasmoari egindako jarraipena, edota Ingurune Digitalean Euskara Sustatzeko Batzorde-atal Bereziak 2016an argitaratutako *Euskarazko IKTak: gomendioak herri-aginteentzat* dokumentuan emandako gomendioei egindako jarraipena.

Horrez gain, gizarte-pertzepzioa ezagutzeko ikerketak egin izan dira eta egiten dira. Hona hemen adibide pare bat:

- Deustuko Unibertsitateak “gazteak eta euskararen aldeko aktibazio ibilbideak” ikerketa-proiektua du 3 urterako. Horren bidez, Bilbo inguruko 15 bat gazteren euskararen aldeko mudak ikertu nahi dira: zehazki, hizkuntza-praktikak eta ohiturak aldatzeko bidearen zer-nolakoa eta prozesuaren alderdi emozionala ezagutu nahi dira eta, aldi berean, gazteon artean euskararen aldeko aktibazio prozesuak sustatu.
- Mondragon Unibertsitateko HUHEZI fakultateak “bertako ikasleen kulturarekiko eta hizkuntzarekiko pertzepzioak eta identitatearen eraikuntza” aztertuko ditu 4 urtean. Besteak beste, i(ra)kas prozesuetan ikasleen euskararekiko jarrera eta motibazioak aztertu eta hauetan eragin nahi da.

Herritarren parte-hartzeari lotuta, *Euskaraldia* egitasmoa nabarmendu behar dugu, Eusko Jaurlaritzak eta Euskaltzaleen Topagunea Federazioak bultzatuta, mota guztietako erakunde publiko eta gizarte eragileen laguntzarekin Euskal Herri osoan zabaldu dena.

Euskaraldia euskara ulertzen duten hiztunen arteko ahozko hizkuntza-ohiturak aldatzeko ariketa sozial masiboa da, gizartearen gune guztietara zabaldua eta denborari dagokionez mugatua. Helburu nagusia herritarren hizkuntza ohiturak aldatuta euskararen erabilera handitzea da. Helduen aktibazioa du oinarri, eta ariketa egin ahal izateko gutxieneko baldintza euskara ulertzea da.

2018an lehenengo edizioa egin zen. Horretan 164.000 *Ahobizik* eta 61.200 *Belarriprestek* parte hartu zuten EAEn, Nafarroan zein Ipar Euskal Herrian; hau da, 16 urtetik gorako 225.000 herritarrek (% 62,16 emakumezkoak, % 36,98 gizonezkoak eta % 0,86 ez binarioak), euskal herritarren % 8,5ak eta euskal hiztunen % 14,7ak.

2020an, pandemia garaian, bigarren edizioa egin da. Partaidetza hain jendetsua izan ez bada ere, arrakastatsua izan dela aipatu behar da. Honetan 138.430 *Ahobizi* eta 41.350 *Belarriprest* izan dira; guztira, 179.780 herritar (% 62,37 emakumezkoak, % 36,67 gizonezkoak eta % 0,96 ez binarioak).

Euskaraldia egitasmoaren lehenengo edizioari buruz herri batzordeei egindako galdetegiak irakaspen edo irakurketa hauek ekarri ditu (ikusi *Euskaraldia I.*

Emitzen txostena (https://euskaraldia.eus/wp-content/uploads/2019/09/Txostena_EUS.pdf) eta *Euskaraldia zenbakitan txostena* (https://euskaraldia.eus/wp-content/uploads/2019/01/EUSKARALDIA_ZENBAKITAN.pdf):

- Arau sozialak aldatzen ari gara: “*nahikoa da ondokoak ulertzea nik euskaraz egiteko*”, “*ondo dago lehen hitzak euskaraz egitea...*, baina asko dugu egiteko”.
- Parte-hartze handiak zilegitasun soziala eman dio ariketari. 405 udalerrri, 198 entitate sustatzaile, 225.000 parte-hartzaile.
- Elkarlanean bide berriak ireki daitezke, funtzioak banatuta. Muga geografiko eta administratiboak gainditu ditugu, eta malgutasunez jokatu da.

Norantza doa euskara?

Gizarte-testuinguru orokorra eta espezifikoak aintzat hartuta, galdera bati erantzuten saiatuko gara: norantza doa euskara?

Unesco Etxearen arabera, munduan 6.000 hizkuntza inguru hitz egiten dira, eta horietatik ia erdiak desagertzeko arriskuan daude. Globalizazioak eta munduko hizkuntza nagusien erabilera homogeneizatzeak eragin du, bereziki, hizkuntza txikien bizi-indarrean. Aldeko lanik egin ezean, munduko hizkuntza gutxituek desagertzera egingo dute.

Amorrortu eta besteren *Munduko hizkuntzei buruzko txostenak* aski ongi dioen moduan, “*mundu txukunagoa, orekatuagoa eta aurreratuagoa eraikitzeke saioaren barruan dago hizkuntz ondarea babesteko lana. Oso lotura argiak daude hizkuntz politiken, garapen ekonomiko, kultural eta sozialaren, sistema demokratikoak hobetzeko saioen, egonkortasunaren eta bakearen artean. (...). Aniztasuna errespetatzen duten eta eremu urriko hizkuntzak bultzatzen dituzten hizkuntz politikek bakea sustatzen dute, eta ideia horrek bultzatzen gaitu gure lanean. Norberaren identitate linguistikoa aldarrikatzeko eskubideak izanez eta beste hizkuntz komunitateekin elkar ulertzeko harremanak eta errespetuzko harremanak sustatuz eraikitzen da bakea*” (2004: 9). HPSk bat egiten du ideia horrekin.

Europara etorrita, ***Eskualdeetako edo Eremu Urriko Hizkuntzen Europako Gutuna*** dugu eremu urriko hizkuntzak babestu eta sustatzeko tresna nagusi garrantzitsua; hala ere, Gutunak, berez, ez du bermatzen hizkuntzak babesteko direnik; sinatzeaz gain, estatu bakoitzak berretsi behar du Gutuna eta araudi propioaren bidez garatu.

Euskara hizkuntza gutxitu horietako bat da: EAEn ofiziala izan eta aurrerapauso handiak eginagatik ere, egoera gutxituan dagoen jatorrizko hizkuntza. Ingurune digitalean, lan esparru pribatuan edota aisialdian toki txikia du, oraindik.

Hizkuntza aniztasunaren, jasagarritasun eta iraunkortasunaren ikuspegitik, hizkuntza gutxituen berreskuratze prozesuak ezinbestekoak dira.

Horregatik, besteak beste, arreta berezia merezi du euskararen biziberritze prozesuan hizkuntza politika eraginkorra garatzeak. Euskararen Legearen aurretiko eta ondorengo bideari esker egin da aurrera euskararen normalizazio prozesuan eta ekinbide sendo hauek lagungarriak izan dira:

- Babes legala eta administrazioaren hautu linguistikoa.
- Administrazioaren inbertsio ekonomikoa: giza baliabideak eta baliabide ekonomikoak.
- Euskararen corpusa: euskara batua.
- Hezkuntza sistema: D eredia.
- Helduen alfabetatze-euskalduntzea: euskaltegiak.
- Euskarazko hedabideak.
- Entitate pribatuen hautu linguistikoa herritarren hizkuntza eskubideak bermatzeko eta euskaraz lan egiteko aukerak zabaltzeko.
- Gizartearen eta erakundeen arteko lankidetzak.
- Gizartearen inplikazio baikorra eta kooperatiboa.

Euskararen ezagutzan gorantz doan gizartea gara. Gero eta gazte gehiagok daki euskara; beraz, euskara gero eta gehiago erabiltzeko aukerak sortzen ari gara. Ezagutzaren unibertsalizazioranzko bidea egiten ari den gizartea gara. Administrazioaren, gizarte eragileen eta entitate pribatuen artean bada adostasuna hizkuntza gutxituen biziberritzearen parte izateko. Auzolana abiapuntu dela, elkarrekin adostu eta landutako bidea egiten ari gara.

Haatik, euskara egoera zaugarrian dago oraindik eta baditu erronkak. Gure gizartean jaiotze-tasak beheranzko joera du; inmigrazioa handitzen ari da, beraz, hizkuntza eta kultura aniztasunean bizitzea dagokigu, bertako hizkuntza babestuz eta zabalduz; globalizazioaren indarrak hizkuntza hegemonikoak jartzen ditu erdigunean; ingurune digitalean euskara lekua egiten ari bada ere, ezinbesteko du ikusgarritasunean irabaztea eta hizkuntza teknologiak beharrezkoak ditugu XXI. mendeko gizartearen ezaugarrietara egokitzeko; lan mundu publiko zein pribatuan hizkuntzak kudeatzea dagokigu euskararen presentzia ere bermatuz.

Euskararen noranzkoa erronkaz beteta dago. Gizarte gero eta konplexuago batean, hizkuntza gutxitu batek lekua izatea eta leku horretatik gizarte berdinzale bat eraikitzea dugu xede; konplexutasun horren baitan dauden pertsona guztiak aintzat hartuz, auzolanean, adostasunean eta baikortasunean.

3. HELBURU ETA ARDATZ ESTRATEGIKOAK

Gobernu Programan euskararen arloan dagoen herri-helburua da **euskararen ezagutzan eta erabileran aurrera egitea**. *Euskararen Agenda Estrategikoa 2021-2024* honetan berretsi egin dira Gobernu Programan ezarritako konpromisoak eta ekimenak, eta ekintzak zehaztu dira. Horrez gain, euskararen bilakaera soziolinguistikoaren adierazle nagusietan aurrera egiten jarraitu nahi da.

Egiteko horiek gauzatzeko Kultura eta Hizkuntza Politika Sailak **helburu estrategiko hauek** ditu:

1. Herritarren euskararen ezagutza handitzen jarraitzea.
  - Helduen ikaskuntza-egitasmoa sendotzea.
2. Herritarren euskararen erabilera handitzen jarraitzea.
  - Euskararen transmisioa bermatzea.
  - Aisialdian eta kirolean euskararen erabilera handitzea.
  - Ingurune digitalean euskararen erabilera handitzea.
  - Hedabideetan euskararen erabilera handitzea.
  - EAEko sektore publikoan euskararen erabilera handitzea.
  - Eremu sozioekonomikoan euskararen erabilera handitzea.
3. Herritarren hizkuntza eskubideen bermean aurrera egitea.
  - Herritarren hizkuntza eskubideak bermatzea.
4. Euskararen lurralde guztietan erakundeen arteko lankidetzaren sendotzen jarraitzea.
  - Hizkuntza politika garatzeko adostasunak lantzea.
  - Erakundeen arteko lankidetzaren indartzea.

Euskararen ezagutza eta erabilera etengabe sustatzea nahitaezkoa da kalitatezko bizikidetzan aurrera egiteko eta, horrekin batera, euskal herritarren hizkuntza eskubideak zaintzeko. Zeregin horretan ezinbestekoa da erakunde guztien arteko lankidetzaren indartzea, baita euskalgintzarekin, entitate pribatuekin nahiz norbanakoekin ere.

Gobernu Programan zehaztutako konpromisoak eta Agenda honetan jasotako helburu estrategikoak lotuta daude. Horrenbestez, lehenengo konpromisoak bat egiten du 1. eta 2. helburuekin. Bigarren konpromisoa eta 3. helburua bat datoz. Era berean, hirugarren konpromisoak 4. helburu estrategikoa hartzen du bere baitan.

Helburu estrategikoen jarraipena egiteko, helburu bakoitzak bere adierazlea izango du (ikusi 8. atala).

Euskararen zeharkakotasuna gogoan, zeharkako politika bideratzen dugunez, zeharkako politiketan sakontzea eta lankidetzan jarraitzea egokituko zaigu Eusko Jaurlaritzako gainerako sailekin eta Eusko Jaurlaritzakoak ez diren erakunde publiko, pribatu zein gizarte eragileekin. Horrela, gainerako politikekiko harremanean pisu handikoak izango dira honako **ardatz estrategiko hauek**:

- **Gizarte berdintasuna**

Garapen Jasangarrirako 2030 Agendak, 2000-2015 garairako ezarritako milurteko garapen helburuei helduta, bultzada berri bat eman dio garapen jasangarriaren aldeko 17 helburuak lortzeko ekimenari. Helburu horiek berebiziko garrantzia duten 5 oinarrizko elementu –pertsonek, planeta, bakea, oparotasuna eta lankidetzak– biltzen dituzte, misio argi bat bete behar dute eta “inor atzean ez uztea” bermatu behar dute.

Euskararen normalizazio prozesuan pertsonak, oparotasunak eta lankidetzak hartzen dute lekua, eta leku hori betetzen du “inor atzean ez uztea” ardatzak. Gizarte berdintasunari (berdintasun linguistikoa, berdintasun sozioekonomikoa, kulturartekotasuna eta integrazio soziala) ekarpena egin nahi zaio hizkuntza normalizazioa misiotzat duen hizkuntza politikatik ere.

Hala, hizkuntza gutxitu baten berreskuratze prozesuan inor atzean ez gelditzeak esan nahi du oraindik orain agerian dauden arrakala soziolinguistikoak berdintzea, beti ere gizarte adostasuna kontuan hartuz. Erabileran eragiteko eta gizarte aktibazioa sustatzeko ezinbestekoa izango da arau sozialen irakurketa zehatza egitea eta jasotako ezagutzatik mugiaraztea erabileran eragiteko gakoak.

Euskara ikasi eta erabiltzeko aukera berdintasunean oinarritzen diren politikak garatzea esan nahi du horrek, hiztuna eta hiztun multzoak kontuan hartuz. Haurtzaroan nahiz gaztaroan, euskara ikasteko hizkuntza errefortzu edota laguntzak izatea; heldu aroan, berriz, helduen euskalduntze sistema egonkor eta emankorra izatea, aukera aniztasunean oinarritzen dena. Prozesu osoa egiteko aukeraz gain, bestelako aukera espezifikoagoak ere eman ahalko dizkion sistema ofiziala (euskara ulertzeko gaitasuna; lan jakin batean euskara erabiltzeko gaitasuna; gurasoen eta seme-alaben arteko harremanak garatzeko tresnak...).

Jatorrizko biztanle nahiz migratzaileen hizkuntza jabekuntzan laguntzea eta integrazioarako aukerak eskaintzea esan nahi du horrek guztiak. Pertsonen arteko harremanetan sakontzea, kulturartekotasuna eta elkarbizitza ardatz hartzen dituen politiketan sakontzea, eta lan munduan, euskarari esker, lan baldintza ekonomikoak hobetu eta gizartearen integrazioa aukera izatea ere bai.

Euskara oinarri duen zeinu hizkuntza ikasi eta erabiltzeko aukerak erraztea ere bada inor atzean ez uztea, baita zeinu hizkuntza baliatuta bizi eta lan egiteko aukerak ugaritzea ere. Gor, itsu nahiz bestelako ezintasuna duten herritarrak kontuan hartzen dituen hizkuntza politikak osatzea, hain zuzen.

Euskaraz bizi nahi duen herritarrari gizarte justu eta demokratikoa eskaintzea ere bada hizkuntza politikaren egitekoa. Herritarren hizkuntza eskubideak bermatzeko arauetan sakontzen jarraitzea esan nahi du horrek. Herritarrei eskubideak aitortu eta erakunde publiko zein pribatuei betebeharrak ematea. Adostasun sozioekonomikoak eskuratzea hizkuntza eskubideen bermean aurrerapausoak eman daitezen.

Euskarak gizarteratzeko bide ematen du arlo sozialean eta ekonomikoan, baita gizatiarrean ere; gizartean integratzeko, lan aukerak nahiz aukera ekonomikoak ugaritzeko eta bizikidetzaren aldeko portaera sozialak, ezagutza nahiz praktikak garatzeko aukera.

Ardatz honen bueltan ezarri dira hizkuntza politikaren helburu estrategikoak, bereziki hizkuntzaren ezagutza, erabilera eta herritarren hizkuntza eskubideen mesedetan, batetik; eta gizarte integratzeko tresna eraginkorra dela kontuan harturik, bestetik. Arrakala soziolinguistikoa berdintzeko, hain zuzen ere.

- **Genero berdintasuna**

Agenda honetan jasotako ekintzak gauzatzerakoan, gogoan izan behar da Kultura eta Hizkuntza Politika Sailak, Emakunderen bidez garatutako *EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Plana*, hizkuntza politika eta berdintasun politika uztartzeko lan-ildoak ezartzen dituen. Besteak beste, neurriak hartzeko sexuagatiko bereizkeria saihesteko, hizkera ez sexista erabil dadin, edota erabakiak hartzeko eremu guztietan gizon-emakumeen presentzia orekatua lor dadin.

Horrekin batera, HABEk ere sortua du Berdintasun Unitaterako berdintasun-teknikari lanpostu bat, eragina izango duena bai HABE erakundean bertan bai babestutako euskaltegietan. Gainera, HABEk emakume eta gizonezkoen arteko Berdintasun-plana onartua du, eta urtero plan hori gauzatzeko ekintza-plana onartu eta kudeatzen du.

Aurrekoaz gain, bizitzaren arlo guztietan gizon-emakumeek aukera berberak izan ditzaten bermatzeko, eta, bereziki, emakumeen autonomia bultzatzeko eta emakumeek gizartean, ekonomian zein politikan duten posizioa sendotzeko bidean, hizkuntza politiken (euskaingintzaren) eta berdintasun politiken (feminismoaren) ezagutza eta praktikak uztartzeko lagungarri izango den marko teorikoa, diskurtsoa, eztabaida guneak eta ezagupena eraikiko ditu HPSk. Gainera, euskaingintzan diharduten profesional gehienak emakumeak direla

kontuan harturik, beren lan-baldintzak hobetu eta lan-esparrua duintzeko bideak aztertuko ditu.

Horri lotuta, Euskararen Aholku Batzordearen baitan Hizkuntza eta Generoa Batzorde-atal Berezia osatu da, euskararen eta generoaren arteko harremanaz gogoeta egin eta elkar sendotzeko aukeretan sakontzeko; bi esparruak ukitzen dituen jakintza sustatu, antolatu eta garatzeko; eta hizkuntza politikan genero-ikuspegia txertatzeko proposamenak egiteko.

• Ingurune digitala

Konektagarritasunaren aroan bete-betean murgilduta gauden honetan, esan daiteke oso aldakorra den munduan bizi garela. Gure gizartea aro digitalean sartu zenetik, makina bat aldaketa bizi izan ditugu, askotan konturatu ere egin gabe.

Gizartea aldatu egin da eta, horrekin batera, pertsonen arteko komunikazio moduak ez ezik, baita komunikatzeko inguruneak ere. 2020an bizi izan dugun eta 2021ean bizitzen ari garen egoerak goitik behera astindu ditu gure giza portaera eta balioetako batzuk, eta ingurune digitalaren garrantziaz kontziente izaten lagundu digu, halaberrez izan bada ere.

Gaur egun, hizkuntza bat ezin bada normaltasunez egunero erabili ingurune digitalean, aukera asko daude hizkuntza hori galtzeko. Hizkuntza baten bizindar digitalak hizkuntza horren osasunaren berri emango digu.

Argitu dezagun zertaz ari garen “ingurune digitala” aipatzen dugunean. Batetik, euskarazko Wikipediaren arabera “ingurune digital bat komunikazio-ingurune integratu bat da, non gailu digitalek bere barruko edukiak eta jarduerak komunikatzen eta kudeatzen dituzten”. Bestetik, Euskararen Adierazle Sistemaren Ingurune Digitaleko lantaldeak zehaztaperen hau egin zuen: “Pertsonen artean, eta, makinaren eta pertsonen artean komunikazio eta interakziorako erabiltzen diren baliabide digitalek osatzen dute ingurune digitala”. Hortaz, ingurune digitalaz ari garenean, ez gara esku-hartze esparru zehatz bat aipatzen ari, egon daitezkeen esparruetako bakoitzaren adierazpide digitala baizik. Alegia, euskararen ezagutzan eta erabileran aurrera egiteko hainbat esku-hartze proposatuko dira identifikatutako esparruetan (familia transmisioa, hezkuntza, komunikabideak...), eta kontuan hartu beharko da esparru horietako bakoitzak ingurune digitalean adierazpide zehatz bat duela. Hori horrela, esku-hartzeak proposatu beharko dira esparru horietako bakoitzaren komunikazio-ingurune berezi horretarako, dagoeneko gure bizitzetan sustraitu den ingurune digitalean euskara bizirik eta indartsu egoteko, euskaldunok komunikazio-ingurune horretan euskara erabiltzeko aukera guztiak izan ditzagun.

Ardatz estrategiko honi dagokionez, gainera, garrantzitsua da azpimarratzea ez garela bakarrik ari pertsonen arteko komunikazioaz, pertsonen eta makinaren arteko komunikazioa ere ziurtatu behar baita euskaraz. Izan ere, duela gutxira arte makinekin komunikatzea etorkizunean kokatzen genuen, eta konturatu gabe etorkizun horretan murgilduta gaude: ezin gara atzean geratu.

Hortaz, ingurune digitalean euskararen presentzia bermatzeko neurriak hartuko ditu Eusko Jaurlaritzak, Euskararen Aholku Batzordeak emandako gomendioekin bat etorritik.

- **Ikerketak**

2017an Donostiako Miramar Jauregian izan ziren Udako Ikastaroetako jardunaldietan Bingen Zupiria Kultura eta Hizkuntza Politikako sailburuak aipatutakoa berresten da Agenda honetan ere: “Ezinbestekoa dugu euskararen inguruko ikerketa, norabidean asmatzeko. Euskararen errealitatea gure etxeetan, kaleetan, hezkuntza zentroetan edo lantokietan ezagutu egin behar dugu, etorkizunerako estrategiak diseinatzeko. Ezagutza, erabilera, jarrerak, hizkuntza hautua, transmisioa... neurtu beharreko hainbat adierazle daude, eta ez genuke bat ere baztertu beharko asmatu nahi badugu. Horrekin batera, hizkuntza politikak pertsonak izan behar ditu bere oinarrian eraginkorra izateko, eta motibazioa sustatu behar dugu. Euskarak gero eta funtzio gehiago betetzeko balio behar digu.”

Euskararen normalizazioari lotutako jarduera guztietan du bere lekua ikerketak. Euskararen bilakaerari jarraipena egitea esan nahi du horrek. Ikerketa kuantitatibo klasikoekin jarraitzea, euskararen adierazle sistema egoki bat garatzea eta gizarte berri honen behar zein errealitate askotarikoak ulertzeko ikerketak sustatzea. Euskararen egoerari buruzko diagnostiko askotarikoak, hiztunen eta testuinguruen gaineko azterketak, proba pilotuak... oinarritzko ikerketak sustatzea nahiz baliatzea ezinbestekoa izango da legealdi honetan ere.

Oinarritzko ikerketan pentsamendu eta teorizazio berriak osatzeko aukerak erraztea ere bada hizkuntza politikaren egitekoa. Ikerketa aplikatuan, proiektu pilotuak eta probak egitea ezinbestekoa da euskararentzat. Programa berezituari jarraipen zuzena egitea: *Euskaraldia* egitasmoari edo aisialdiko gazteen programa berezituari, esate baterako. Covid-19ak euskararen gainean eta euskalgintzan izan duen eragina neurtzea ere bai.

Eraldaketa sozialean gertatzen ari diren fenomeno berrien aurrean aktiboki jokatzeko esan nahi du gaiaren gaineko ezagutza behar dugula lehenik; beraz, horren gaineko ikerketak behar ditugula eskura. Horiei jarraipena egiteko marko teoriko nahiz metodologikoak ezinbesteko baldintza dira. Ikerkuntzan eta praktikan lanean diharduten adituekin nahiz arituekin lankidetzan jarraitzea eta irtenbideak emateko auzolanerako jarreraz aurrera egitea.

XXI. mendean leku handia hartu duen ingurune digitalak ikerketa ezinbestekoa du. Big Data baliatuz ikertu eta euskararen egoera deskribatzeko gaitasuna lortzea erronka handia da hizkuntza politikarentzat. Datuak jaso eta irakurketak egiteko gaitasuna izatea, hain zuzen.

Gizarte pertzepzioak, jarrerak, eraldaketarako aukerak, euskaren egoera soziolinguistikoa... hainbat eta hainbat gai ikertzeak lagunduko digu etorkizuneko urrats garrantzitsuenen norantza zein den argitzen. Hortaz, hauxe da laugarren ardatza: ikerketan sakondu eta eragitea ez ezik, ezagutza eta praktika berriak sortu eta zabaltzeko bideak irekitzen asmatzea.

4. GAUZATU BEHARREKO EKINTZAK

Agendak kontuan hartu du *Euskara Sustatzeko Ekintza Plana (ESEP)* eta osagai ditu normalizazio plan hauek:

- Eusko Jaurlaritzan Euskararen Erabilera Normalizatzeko Plan Nagusia
- Osakidetzan Euskararen Erabilera Normalizatzeko Plana
- EAEko Justizia Administrazioan Hizkuntza Normalizatzeko Plan Orokorra
- Ertzaintzan Euskararen Erabilera Normalizatzeko Plana
- EITBko Euskararen Erabilerarako Plana

Horiez gain, gogoan ditu euskararen sustapenari buruz Eusko Legebiltzarrak eta Eusko Jaurlaritzak emanak dituzten lege-araudiak, Agenda honen osagai diren berariazko erabilera planetan jaso diren dokumentu propioak (plan bakoitzean jasotakoak) eta Euskararen Aholku Batzordearen eskutik argitaratutako hainbat txosten eta argitalpen.

Eusko Jaurlaritzaren Gobernu Programan zehaztutako konpromisoak eta ekimenak bideratzeko ardura izango du HPSk, bere mendeko hiru zuzendaritzen eta HABE erakunde autonomoaren eskutik.

Ekimen bakoitzaren ondoan, arduraduna zehaztu da sigla hauen bidez:

- HAHNZ (Herri Administrazioetan Hizkuntza Normalizatzeko Zuzendaritza)
- ESZ (Euskara Sustatzeko Zuzendaritza)
- HIKZ (Hizkuntza Ikerketa eta Koordinaziorako Zuzendaritza)
- HABE (Helduen Alfabetatze eta Berreuskalduntzerako Erakundea)

Ekimen horiek guztiak eta horien mendeko ekintza zehatzak eraginkortasunez gauzatzeko, urtez urteko kudeaketa planean jasoko dira zehaztasunak (arduradunak, eragileak, jarduerak, egutegia...).

Gauzatu beharreko ekimenak zehazteko unean, bi atal nagusi bereizi dira: batetik, zuzenean HPSren ardurapekoak edo eskumenekoak direnak zehaztu dira; bestetik, gainontzeko erakundeekin elkarlanean garatuko direnak jaso dira.

1. KONPROMISOA	
Euskararen ezagutza areagotzea eta, batez ere, euskararen erabileran eragitea gizarte- eta kultura-eremuetan, eremu ekonomikoetan, digitaletan eta sektore publikoan.	
1.1. ekimena	Indarrean dagoen <i>Euskara Sustatzeko Ekintza Planaren (ESEP)</i> ebaluazioa egitea eta, gizarte-eragile nagusiekin, hurrengo aldirako hizkuntza politika zehaztuko duen plangintza egitea eta adostea. (HIKZ)
1.1.1.	<i>Euskara Sustatzeko Ekintza Plana (ESEP)</i> ebaluatu.
1.1.2.	<i>Euskara Sustatzeko Ekintza Plana (ESEP)</i> berritu eta gizarteratu.
1.2. ekimena	Legegintzaldi honetako <i>Euskararen Agenda Estrategikoa</i> onestea eta garatzea. (HIKZ)
1.2.1.	<i>Euskararen Agenda Estrategikoa 2017-2020</i> ebaluatu.
1.2.2.	<i>Euskararen Agenda Estrategikoa</i> kudeatu eta jarraipena egin.
1.3. ekimena	Euskararen ezagutza handitzeko programak eta laguntzak areagotzea, oro har, egiaztatutako B2 mailara arteko doakotasuna ezarriz eta C1 mailara arteko doakotasuna eskainiz 16 eta 30 urte bitartekoentzat. (HABE)
1.3.1.	B2 mailara arteko doakotasunerako bidea burutu, herri administrazio guztiak inplikatu.
1.3.2.	C1 mailara arteko doakotasunerako bidea burutu 16 eta 30 urte bitartekoentzat.
1.3.3.	Administrazioko langileen euskalduntzea bultzatu Eusko Jaurlaritzako beste erakunde batzuekin lankidetzan.
1.3.4.	Hainbat ikerketa bideratu helduen euskalduntzeari begira.
1.3.5.	<i>HEOCaren</i> mailak egiaztatzeko deialdiak egin (irekiak, itxiak, HOBE eta bereziak).
1.3.6.	Euskaltegietako irakasleen prestakuntza bultzatu.
1.4. ekimena	Helduen kontziliazio-premietara hobeto egokitutako eskaintza sustatzea, ikaskuntza-modalitate erdi-presentzialen bidez eta plataforma birtualen

	erabileraren bidez, betiere euskaltegiekin elkarlanean. (HABE)
1.4.1.	<i>HEOCaren maila guztietarako ikasmaterialak sortu (aurrez aurreko, jardun biko eta tutoretzadun autoikaskuntza ikastereduetarako), argitaratu eta gizarteratu.</i>
1.4.2.	Ikastaro eskaintza handitu.
1.4.3.	Plataforma digitalen bidezko i(ra)kaskuntza bultzatu.
1.5. ekimena	Helduen euskalduntze-sistemaren finantziarioa indartzea eta handitzea, irakasleen lan-baldintzak hobetzeko euskaltegien finantziariorako ohiko deialdien bidez. (HABE)
1.5.1.	Helduak euskalduntzeko eta euskaltegien jarduna hobetzeko dirulaguntza deialdiak egin.
1.6. ekimena	Migratzaileei zuzendutako euskara ikasteko eta hobetzeko programak areagotzea, bai eremu sozioekonomikoan, bai hezkuntzaren eremuan, horien gizarteratzean eta laneratzean laguntzeko xedearekin. (HABE)
1.6.1.	Migratzaileei zuzendutako euskara ikasteko eta hobetzeko programak areagotu, horien gizarteratzean eta laneratzean laguntzeko.
1.7. ekimena	<i>Euskaraldia</i> bezalako euskararen erabilera sustatzeko programak indartzea, bai eremu formalean, bai eremu ez-formalean: aisialdia, gizarte-hedabideak, kirola, familia, hezkuntza-sistema, kultura... (ESZ / HIKZ)
1.7.1.	<i>Euskaraldia</i> egitasmoa gauzatu eta egonkortu euskalgintzako erakunde publikoekin zein pribatuekin lankidetzan.
1.7.2.	Haurrentzako eta gazteentzako euskarazko aisialdi jardueren eskaintza indartu eta zabaldu.
1.7.3.	<i>Kirolean Euskara Sustatzeko Plana</i> garatu.
1.7.4.	Familia bidezko transmisioan euskararen erabilera eragiteko programak sustatu.
1.7.5.	Hedabide guztietan euskararen presentzia eta erabilera handitu, bereziki on-line argitaratutakoetan.

1.7.6.	Hezkuntza-, kultura- eta aisialdi-arloko edukiak sortu arloko eragileekin lankidetzan.
1.7.7.	Gidabaimenak euskaraz ateratzeko baliabideak ipini eta aukera hori sustatu.
1.7.8.	Hiztun berriak euskarara hurbiltzeko ekimenak sustatu, gizarte integrazioan aurrerapenak eman eta kultur aniztasunarekiko sentiberatasuna indartzeko.
1.8. ekimena	<i>Hizkuntzaren Teknologien Plana onestea eta garatzea eta euskararen presentzia, euskarazko edukien sorkuntza eta horien ingurune digitaleko erabilera sustatzea.</i> (ESZ / HIKZ)
1.8.1.	<i>Hizkuntza Teknologia Plana</i> garatu eta gizarteratu.
1.8.2.	Euskararen Aholku Batzordeak (EAB) ingurune digitalerako emandako gomendioak garatu eta gizarteratu.
1.9. ekimena	<i>Euskara Eremu Sozioekonomikoan Normalizatzeko Plan Estrategikoa 2020-2023</i> garatzea. (HIKZ)
1.9.1.	<i>Euskara Eremu Sozioekonomikoan Sustatzeko Plana 2020-2023</i> garatu eta gizarteratu.
1.10. ekimena	<i>Adostasunetik abiatuta, herritarrei euskara bizitzaren eremu guztietan erabiltzea ahalbidetzen dieten diskurtso positiboak eta gizarte-aktibazioa lantzea. Horretarako, euskararen zeharkakotasuna azpimarratuko da eta gobernuaren sail eta arlo guztien, sektore publikoaren eta, orokorrean, gizartearen inplikazioan sakonduko da (industria, berdintasuna, lanbide-heziketa, unibertsitatea, merkataritza, turismoa...). Erakunde arteko lankidetzatik lan egingo da.</i> (ESZ / HIKZ)
1.10.1.	Euskararen aldeko diskurtso positiboak adostu eta gizarteratu askotariko gizarte-eragileekin lankidetzan.
1.10.2.	Euskararen erabilera sustatzeko sentiberatze kanpainak bideratu euskalgintza sozialeko eta askotariko gizarte-eragileekin elkarlanean.
1.10.3.	Euskararen erabilera sustatzeko gizarte-aktibazioan oinarrituriko ekimenak garatu eta gizarteratu euskalgintza sozialeko eta askotariko gizarte-eragileekin elkarlanean.

1.10.4.	Gainerako politikekiko harremana sustatu: hezkuntza, industria, merkataritza eta turismoa, berdintasuna...
1.11. ekimena	Hizkuntza gutxituaren ezagutzari eta erabilerari dagokienez, gizarte-eremu desberdinen analisia bermatzen duten ikerketak sustatzea eta <i>Euskararen Adierazle Sistema</i> elikatzen jarraitzea. (HIKZ)
1.11.1.	Euskararen ezagutza eta erabilerari buruzko ikerketak egin eta horien berri eman.
1.11.2.	Ikerketen emaitzen gaineko gogoeta egin eta lan-lerroak proposatu.
1.11.3.	<i>Euskararen Adierazle Sistema</i> osatzen jarraitu eta gizarteratu euskararen eremuko erakundeekin lankidetzan.

2. KONPROMISOA

Hizkuntza-eskubideen erabateko errespeturantz eta normalizatutako hizkuntza-bizikidetzara baterantz aurrera egitea.

2.1. ekimena	Administrazio publikoetan <i>Euskara Normalizatze</i>ko VII. Plana (2023-2027) diseinatzea eta ezartzea, herritarrek administrazioarekin duten harremanean hizkuntza-eskubideak errespetatzeko helburuarekin; edonola ere, pertsonak nahi duten hizkuntza ofiziala erabiltzeko daukaten erabateko askatasuna bermatuko da. Planaren beste xede bat izango da euskararen erabileraren normalizazioan aurrera egitea, hain zuzen ere, sektore publikoaren lanerako hizkuntza gisa. (HAHNZ)
2.1.1.	<i>Eusko Jaurlaritzan Euskararen Erabilera Normalizatze</i> ko Plan Nagusia 2018-2022 ebaluatu.
2.1.2.	<i>Eusko Jaurlaritzan Euskararen Erabilera Normalizatze</i> ko Plan Nagusia 2023-2027 garatu eta gizarteratu.
2.2. ekimena	Administrazio publikoetan euskararen erabilera sustatzeko dekretuak onestea. (HAHNZ)
2.2.1.	86/1997 Dekretua, apirilaren 15ekoa, EAEko herri administrazioetan euskararen erabilera normalizatze prozesua arautzen duena, gaurkotu.

2.2.2.	47/2012 Dekretua, apirilaren 3koa, euskaraz egindako ikasketa ofizialak aintzat hartzeko eta euskara-maila hizkuntza-tituluen eta ziurtagirien bidez egiaztatzenetik salbuesteko dena, gaurkotu.
2.2.3.	222/2012 Dekretua, urriaren 16koa, Euskara Titulu eta Ziurtagirien Erregistro Bateratua (ETZEB) sortu eta arautzeko dena, gaurkotu.
2.3. ekimena	Sozietate publikoentzako normalizazio-plana abiaraztea. (HAHNZ)
2.3.1.	Administrazioen menpeko zuzenbide pribatuko erakunde publiko, sozietate publiko, fundazio eta partzuergoentzako hizkuntza-normalkuntza plana garatu, euskara zerbitzu hizkuntza izateaz gain, lan hizkuntza ere izan dadin.
2.4. ekimena	BIKAIN Euskararen Kalitate Ziurtagiria sustatzea eta beharrezko egokitzapenak egitea horren eraginkortasuna handitzeko. (HIKZ / HAHNZ)
2.4.1.	162/2017 Dekretua, maiatzaren 30koa, BIKAIN Euskararen Kalitate Ziurtagiria arautzen duena, gaurkotu.
2.4.2.	Erakunde publikoetan zein pribatuetan euskararen erabilera eta kudeaketa egiaztatzeko BIKAIN berri eta sustatu.
2.5. ekimena	Urratsak ematen jarraitzea <i>Elebide</i> zerbitzuaren bidez herritarren hizkuntza-eskubideak bermatzeko. (HAHNZ)
2.5.1.	<i>Elebide</i> hizkuntza-eskubideak bermatzeko zerbitzuaren ekimena indartu.
2.5.2.	Arartekoarekin zein Hizkuntza Eskubideen Behatokiarekin lankidetzara sustatu.
2.6. ekimena	Neurriak hartzea kontsumitzaileen eta erabiltzaileen hizkuntza-eskubideak bermatzeko eta sektoreko eragileekin adostasunak lortzeko. (HIKZ)
2.6.1.	123/2008 Dekretua, Kontsumitzaileen eta Erabiltzaileen Hizkuntza Eskubideei buruzkoa, gaurkotu.
2.6.2.	Kontsumitzaileen eta erabiltzaileen hizkuntza-eskubideak bermatzeko bidea egiten jarraitu, <i>Euskara Eremu Sozioekonomikoan Sustatzeko Planean</i> jasotakoaren ildotik.

3. KONPROMISOA	
Erakunde arteko lankidetzaren indartzea euskararen lurralde guztietan.	
3.1. ekimena	Erakunde arteko eta EAEko eragile pribatuekiko lankidetzaren eta koordinazioaren indartzea koordinazio-organo desberdinen bidez (EAB eta HAKOBA). (HIKZ / HAHNZ)
3.1.1.	Euskararen Aholku Batzordearen (EAB) batzorde osoa zein bere menpeko batzorde-atal bereziak kudeatu eta lan jarraipena egin.
3.1.2.	Herri Aginteen Koordinazio Batzordearen (HAKOBA) batzorde osoa zein bere menpeko batzorde-atal bereziak kudeatu eta lan jarraipena egin.
3.1.3.	Hizkuntza politikaren gaineko zenbait programaren jarraipena egin horretarako sortutako batzordeen bidez.
3.2. ekimena	Euskararen lurraldeen arteko lankidetzaren eta elkarlana indartzea, 2017an adostutako <i>Hiruko Itunaren</i> bidez. (HIKZ)
3.2.1.	Nafarroako Gobernuaren, Iparraldeko Euskararen Erakunde Publikoaren eta Eusko Jaurlaritzaren arteko hitzarmena (<i>Hiruko ituna</i>) berretsi eta gizarteratu.
3.2.2.	Iparraldeko Euskararen Erakunde Publikoaren eta Eusko Jaurlaritzaren arteko hitzarmena berretsi eta gizarteratu.
3.3. ekimena	Hizkuntza politikak koordinatzea euskararen erabilera komuna eta nagusia den eremu geografikoetako erakunde publiko eta pribatu desberdinen artean, hizkuntza-errealitate hori finkatzeko eta indartzeko. (HIKZ)
3.3.1.	UEMArekin eta eremu geografiko euskaldunetako erakunde publikoekin zein pribatuekin lankidetzaren indartzea.
3.4. ekimena	Nazioartean hizkuntza desberdinen arteko lankidetzaren sustatzea, eleaniztasunarekin eta hizkuntzen arteko bizikidetzarekin lotutako nazioarteko programetan eta foroetan parte hartuz. (ESZ / HIKZ)
3.4.1.	Berezko hizkuntza duten autonomia erkidegoekin lankidetzaren sustatzea.

3.4.2.	Hizkuntza aniztasunaren aldeko politika sustatu Europar Batasuneko erakundeetan.
3.4.3.	Euskararen errealitate eta biziberritze prozesuaren berri eman nazioartean.
3.4.4.	Hizkuntza eta kultura aniztasuna bultzatu, hizkuntza gutxituen ikuspegitik.

Esan bezala, *Euskararen Agenda Estrategikoa* Eusko Jaurlaritzaren plan estrategikoa da, eta beraz, guztion inplikazioa eta laguntza eskatzen du. Horregatik, eta euskararen zeharkakotasuna gogoan hartuta, Eusko Jaurlaritzako sail guztiekin lankidetzan arituko da HPS, Gobernu Programaren 6. herri-helburua lortzeari begira: euskararen ezagutzan eta erabileran aurrera egitea.

Alde batetik, sail guztien ardura izango da *Eusko Jaurlaritzan Euskararen Erabilera Normalizatzeko Plan Nagusia (2018-2022)* garatzen jarraitzea, eta, epealdi horri dagokion amaierako ebaluazioan parte hartzea; horren segida hartuko duen Plan berria definitzea ere guztion lana izango da.

Beste alde batetik, *Euskaraldia* programa sustatzen eta antolatzen lagunduko dute sail guztiek.

Aipatutakoaz gain, ahalegin berezia egingo da 6. herri-helburua lortzeari begira Eusko Jaurlaritzan egiten diren jarduera guztiak Agenda honetan biltzeko. Jarraian jaso dira jadanik identifikatu diren esparru komunak. Hala ere, zerrenda ez da itxia; lankidetzaz bidea zabalik dago eta aurrera egin ahala jarduera berriak identifikatu eta Agendan txertatuko dira.

LEHENDAKARITZA

- *Zientzia, Teknologia eta Berrikuntza Planarekiko* loturak eta interesgune komunak identifikatuko dira, euskararen ezagutzan eta erabileran aurrera egitea helburu duten egitasmoen garapena eta jarraipena elkarlanean egin ahal izateko.
- *Hizkuntza Teknologia Plana* definitzeko eta garatzeko elkarlana bideratuko da.
- *Euskadi-Basque Country Estrategiarekiko* loturak eta interesgune komunak identifikatuko dira, euskararen ezagutzan eta erabileran aurrera egitea helburu duten egitasmoen garapena eta jarraipena elkarlanean egin ahal izateko.

SEGURTASUNA

- Ertzainak euskalduntzeko hitzarmenarekin jarraituko da.

Polizia eta Larrialdietako Euskal Akademiako Zuzendaritza (Arkauti Akademia)

- Ertzaingaiak euskalduntzeko hitzarmenarekin jarraituko da.

Trafikoko Zuzendaritza

- Espainiako Dirección General de Tráfico eta HPSk protokolo bat sinatuko dute gidabaimenaren azterketetarako testak euskaratu eta eguneratzeko, eta Trafikoko Zuzendaritzarekin elkarlanean jardungo da.

LANA ETA ENPLEGUA

Enplegu eta Gizarteratze Zuzendaritza

- *Euskara Eremu Sozioekonomikoan Sustatzeko Plana 2020-2023* dela eta, jarraipena egingo zaie sail honetako jarduerari, honakoetan ere euskara zeharkako politika gisa landu dadin.

Lanbide-Euskal Enplegu Zerbitzuaren Enplegurako Prestakuntza Zuzendaritza

- Lanbiderekin sinatutako hitzarmenean egiteko nagusiak adostu dira:
  - Langileen etengabeko formakuntzaren eskaintzan gaitasun komunikatiboa hobetzeko ikastaroak eskainiko dira.
  - Langabetuen formakuntzaren eskaintzan gaitasun komunikatiboa hobetzeko ikastaroak eskainiko dira.
- Ikastaro profesionaletan euskara txertatzeko proposamena landuko da, proba pilotu bat eginez ikastaroren batean.

GOBERNANTZA PUBLIKOA ETA AUTOGOBERNUA
<ul style="list-style-type: none">
• <i>Gobernantzako eta Berrikuntza Publikoko Plan Estrategikoarekiko</i> loturak eta interesgune komunak identifikatuko dira, euskararen ezagutzan eta erabileran aurrera egitea helburu duten egitasmoen garapena eta jarraipena elkarlanean egin ahal izateko.
Herritarrak Hartzeko eta Zerbitzu Digitaletako Zuzendaritza (Irekia) <ul style="list-style-type: none">
• <i>Hizkuntza Teknologia Planaren</i> batzordean parte hartuko du planaren erredakzioan eta jarraipenean laguntzeko.
Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologien Zuzendaritza <ul style="list-style-type: none">
• <i>Hizkuntza Teknologia Planaren</i> batzordean parte hartuko dute planaren erredakzioan eta jarraipenean laguntzeko.
• ITZULI eta ITZULI+ tresnen garapenean lagunduko dute.
• Herri langileak euskalduntzeko hitzarmenarekin jarraituko da.
• EABko Ingurune Digitala Batzorde-atal Bereziak emandako gomendioak (<i>Euskararen ingurune digitala: gomendioak 2021-2024</i>) garatzeko elkarlana bideratuko da; bereziki honako gomendio hauek:<ul style="list-style-type: none">
- 4. gomendia: euskarazko hizkuntza-teknologien garapena sustatzea.
- 7. gomendia: IKTek euskaraz egitea.
IVAP – HPS <ul style="list-style-type: none">
• Protokolo bat sinatuko da Espainiako Dirección General de Tráfico, Eusko Jaurlaritzako Trafiko zuzendaritza eta HPSren artean gidabaimenaren azterketetarako testak euskaratu eta eguneratzeko. Protokolo hori betetzeko, IVAPek parte hartuko du itzulpenetan.
• EAEko euskara teknikariei prestakuntza egitasmo iraunkorra eskainiko zaie.
• Herri langileak euskalduntzeko hitzarmenarekin jarraituko da.

EKONOMIAREN GARAPENA, JASANGARRITASUNA ETA INGURUMENA
<ul style="list-style-type: none">
• <i>Euskadi 2025 Eraldaketa Digitalerako Estrategiarekiko zein Agenda Digitalarekiko</i> loturak eta interesgune komunak identifikatuko dira, euskararen ezagutzan eta erabileran aurrera egitea helburu duten egitasmoen garapena eta jarraipena elkarlanean egin ahal izateko.
Teknologiako, Berrikuntzako eta Eraldaketa Digitaleko Sailburuordetza <ul style="list-style-type: none">
• <i>Hizkuntza Teknologia Planaren</i> batzordean parte hartuko du planaren erredakzioan eta jarraipenean laguntzeko.
• EABko Ingurune Digitala Batzorde-atal Bereziak emandako gomendioak (<i>Euskararen ingurune digitala: gomendioak 2021-2024</i>) garatzeko elkarlana bideratuko da; bereziki honako gomendio hauek:<ul style="list-style-type: none">
- 4. gomendioa: euskarazko hizkuntza-teknologiaren garapena sustatzea.
- 6. gomendioa: erabilera handiko plataformetan euskararen presentzia bermatzea.
SPRI-Enpresa Garapenerako Euskal Agentziako Zuzendaritza <ul style="list-style-type: none">
• <i>Euskara Eremu Sozioekonomikoan Sustatzeko Plana 2020-2023</i> dokumentuari jarraipena egingo zaio SPRI, EEE eta HPSren artean eraturako INDEUS programaren bidez; industria enpresek euskararen kudeaketan dituzten beharrianak aztertu eta erantzuna emateko bidea egingo da. Lankidetzaren sustatuko da ondorengo elementuei lotuta bereziki:<ul style="list-style-type: none">
- Enpresei zuzendutako sentiberatze kanpainak eta komunikazio estrategiak garatzea euskara ardatz dela.
- Enpresa eta puntako markekin akordioak egitea aktibazioa lortzeko eta euskara planak txertatzeko.
- Euskara planak enpresetan garatzeko laguntzak eta programak berezitu nahiz indartzea.
- Enpresen kudeaketa sisteman hizkuntzen kudeaketa integratzeko beharra eta jarraibideak zabaltzea.
- Industria sektoreko puntako enpresekin pilotajeak egitea eta hitzarmenak sinatzea.
- Aitorpen eta ziurtagirien eskema indartu eta zabaltzea.

EKONOMIA ETA OGASUNA

Eustat-Euskal Estatistika Erakundeko Zuzendaritza

- Lankidetza arlo hauetan gauzatu ahalko da:
  - Euskara zeharkako gaia izanik, administrazio publikoak egiten dituen estatistiketan euskarari buruzko galderak sartzeko aukera sustatzea.
  - Euskararen egoera eta bilakaera hobeto ulertzeko batzorde teknikoa indartzea.
  - Euskadi, Nafarroa eta Nouvelle Aquitaine euroeskualdeko estatistika arloko lantaldea baliatzea Eustat, Nastat eta Insé-ren arteko lankidetza indartzeko euskari dagozkion gaietan.

Aurrekontu Zuzendaritza

- SAPen EIKA modulua euskarara itzultzeko eskaitza teknikoa baloratzen lagundu du HPSk; jarraipena egin eta programa hau enpresa pribatuetara nola zabaldu aztertuko da.

HEZKUNTZA

Hezkuntza Sailburuordetza

- *Hizkuntza Teknologia Planaren* batzordean parte hartuko du planaren erredakzioan eta jarraipenean laguntzeko.
- ITZULI+ tresna barraren zabalkundearen parte hartuko du.
- Berritzeguneen bidez Wikipedian eta Txikipedian parte hartzeko formakuntza ematen die irakasleei.
- Galtzagorri Elkartearen bidez kudeatzen den Irakurzaletasuna sustatzeko programa sustatzen lagunduko du.
- *Berria* egunkariarekin lankidetzan, kazetaritza testuen plataforma baten lanketan lagunduko du.
- Kirolene-Kirol Irakaskuntzen Ikastetxe Publikoarekin lankidetzan, hezkuntzako dekretupean ez dauden kirolen euskarazko prestakuntza sustatuko du.
- Irakasleak euskalduntzeko hitzarmenarekin jarraituko da.
- EABko Ingurune Digitala Batzorde-atal Bereziak emandako gomendioak (*Euskararen ingurune digitala: gomendioak 2021-2024*) garatzeko elkarlana bideratuko da; bereziki honako gomendio hauek:
  - 2. gomendia: arlo akademikorako eduki digitalak sustatzea, ikus-entzunezkoak barne, eta bereziki gazteei begira.
  - 4. gomendia: euskarazko hizkuntza-teknologiaren garapena sustatzea.
  - 7. gomendia: IKTek euskaraz egitea.

Lanbide Heziketako Sailburuordetza

- *Euskaraz Talentua Gara* proiektua sustatzen jarraituko da Lanbide Heziketako ikasleek praktikak euskaraz egiteko dituzten aukerak handitzeko eta enpresek euskara kudeatzeko dituzten baliabideak ezagutu nahiz handitzeko. (Gipuzkoako Foru Aldundia, Lanbide Heziketa, Laneki eta HPSren arteko lankidetzaren bidez sortutako programa da).

Kabinete eta Komunikazio Zuzendaritza

- *Hezkuntzaren Plan Estrategiko*arekiko loturak eta interesgune komunak identifikatuko dira, euskararen ezagutzan eta erabileran aurrera egitea helburu duten egitasmoen garapena eta jarraipena elkarlanean egin ahal izateko.

Euskal Herriko Unibertsitatea (EHU)

- Hiru lurraldeetako campusak

- Wikipedia egitasmoa garatzen lagunduko du.

- Euskara Institutua

- Corpus eleaniztunak sustatu eta partekatuko ditu.
- *Euskararen jabekuntza, kudeaketa eta hizkuntza-praktikak XXI. mendean* masterra antolatuko da ikasturtero, eremu ezberdinetarako jakintza eta praktikak gizartean zabaltzeko.
- Galtzagorri Elkartearen bidez, *Haur eta gazte literaturaren ezagutzan sakontzeko ikastaro osagarria* antolatuko du irakasletza ikasketak egiten ari diren ikasleentzat.

- Euskara Errektoreordetza

- Euskararen biziberritzeari lotutako hainbat arlo landuko dira:
  - *3ko Itunari* lotutako edukiak
  - Ikerketa askotarikoak
  - Wikipedia egitasmoaren parte-hartzea

- UNESCO Katedra

- Munduko hizkuntzen gaineko ikerketak sustatzen jarraituko da.

- Bilboko Hezkuntza Fakultatea

- “Testuak euskaraz mailakatzeko datu-baseak eta erabilera jarraibideak” egitasmoa garatzen jarraituko da.

LURRALDE PLANGINTZA, ETXEBIZITZA ETA GARRAIOAK

Lurralde Plangintzaren eta Hiri Agendaren Sailburuordetza

- Euskal Izendegi Geografikoa elikatuko du.

OSASUNA

Osakidetza-Euskal Osasun Zerbitzuko Zuzendaritza

- Osasun arloko langileak euskalduntzeko hitzarmenarekin jarraituko da.

BERDINTASUNA, JUSTIZIA ETA GIZARTE POLITIKAK

Migrazio eta Asilo Zuzendaritza

- EAEko hizkuntzen mapa gauzatzeko bidea egingo da, EAEn ditugun bi hizkuntza ofizialez gain, ageriko eta ezkutuan dauden hizkuntzen berri izan eta kultura-aniztasuna nahiz kulturartekotasuna kudeatzeko aukerak aztertzeke.
- Etorkinak euskalduntzeko hitzarmena egingo da.

Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeko Zuzendaritza

- Lanean jarraituko da hainbat eremutan:
  - Bitariko Batzordea: hizkuntza eta genero berdintasun politiken jarraipena egiteko.
  - EABko Hizkuntza eta Generoa Batzorde-atal Berezian hizkuntzaren eta genero berdintasunaren arteko loturak aztertu eta elkar sendotzeko baliabideak eskuratzeko.
  - Hizkuntza eta genero berdintasun politiken azterketa egingo da.
  - Hizkuntza eta genero berdintasuna batzen dituzten proiektu askotarikoak sustatuko dira: jardunaldiak, liburu argitalpenak edo argitalpen digitalak, ikastaroak...

Justizia Administrazioko Zuzendaritza

- Justizia Administrazioko langileak euskalduntzeko hitzarmenarekin jarraituko da.
- *Hizkuntza Teknologia Plana* garatzeko elkarlana bideratuko da.

Gazteriako Zuzendaritza

- *Gazteria Planarekiko* loturak eta interesgune komunak identifikatuko dira, euskararen ezagutzan eta erabileran aurrera egitea helburu duten egitasmoen garapena eta jarraipena elkarlanean egin ahal izateko.

KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKA
Jarduera Fisikoaren eta Kirolaren Zuzendaritza <ul style="list-style-type: none">
• <i>Kirolean Euskara Sustatzeko Planaren</i> diseinuan eta garapenean parte hartuko du.
Etxepare Institutua <ul style="list-style-type: none">
• <i>Euskara munduan</i> programa egikaritzeko hitzarmenarekin jarraituko da.
• EAEz kanpo euskara mailak egiaztatzeko probetarako lankidetzarekin jarraituko da.
Kultura Sailburuordetza <ul style="list-style-type: none">
• <i>Kultura Plan Estrategikoarekiko</i> loturak eta interesgune komunak identifikatuko dira, euskararen ezagutzan eta erabileran aurrera egitea helburu duten egitasmoen garapena eta jarraipena elkarlanean egin ahal izateko.
• <i>Hizkuntza Teknologia Planaren</i> batzordean parte hartuko du planaren erredakzioan eta jarraipenean laguntzeko.
• EABko Ingurune Digitala Batzorde-atal Bereziak emandako gomendioak (<i>Euskararen ingurune digitala: gomendioak 2021-2024</i>) garatzeko elkarlana bideratuko da; bereziki honako gomendio hauek:<ul style="list-style-type: none">
- 1. gomendioa: aisialdirako ikus-entzunezkoen alorra sustatzea, bereziki gazteei begira.
- 4. gomendioa: euskarazko hizkuntza-teknologiaren garapena sustatzea.
- 8. gomendioa: euskarazko tresna eta baliabide digitalen zabalkundea bermatzea.
EITB <ul style="list-style-type: none">
• EABko Ingurune Digitala Batzorde-atal Bereziak emandako gomendioak (<i>Euskararen ingurune digitala: gomendioak 2021-2024</i>) garatzeko elkarlana bideratuko da; bereziki honako gomendio hauek:<ul style="list-style-type: none">
- 1. gomendioa: aisialdirako ikus-entzunezkoen alorra sustatzea, bereziki gazteei begira.
- 2. gomendioa: arlo akademikorako eduki digitalak sustatzea, ikus-entzunezkoak barne, eta bereziki gazteei begira.
- 4. gomendioa: euskarazko hizkuntza-teknologiaren garapena sustatzea.

TURISMOA, MERKATARITZA ETA KONTSUMOA

Turismo eta Ostalaritza Zuzendaritza / Merkataritza Zuzendaritza

- *Euskara Eremu Sozioekonomikoan Sustatzeko Plana 2020-2023* dokumentuari lotutako ekimen hauek bultzatuko dira:
  - Marka handiko enprekin euskarazko komunikazio estrategiak garatzea eta akordio berriak egitea aktibazioa bultzatzeko.
  - Bezeroen aurrean lan egiten duten langileen euskara gaitasuna hobetzeko bidea egitea programa egokituen bidez.
  - Denda txikietarako sortutako Retail Eskolan euskarari lotutako moduluak txertatzea.
  - Aitorpen eta ziurtagirien eskema indartu eta zabaltzea.

Kontsumobide-Kontsumoko Euskal Institutuaren Zuzendaritza

- Kontsumobiderekin lankidetzan jarduteko bidea landuko da herritarren hizkuntza eskubideak bermatzeko.

5. BALIABIDE EKONOMIKOAK

Euskararen Agenda Estrategikoa 2021-2024 honen garapenerako aurreikusten diren kostu ekonomikoak ondoko taulan ageri dira. Ematen diren zenbatekoak Eusko Jaurlaritzaren 2021eko aurrekontuetan dauden dotazioak dira. Hortaz, Agendaren xedea eta egitekoak definitzerakoan, aurreikusi da 2022, 2023 eta 2024an gutxienez antzeko kredituak izango direla Agendaren garapenerako. Hala, taulan zehaztu da HPSren 2021eko aurrekontua, eta 2024ra arteko aurrekontuen aurreikuspena egin da (urtero % 3 igotzeko aurreikuspena).

EUSKARAREN AGENDA ESTRATEGIKOA	2021	2022	2023	2024
4711- Hizkuntza Politika (1) HPS HABE	64.929.000 22.329.00 42.600.000	69.017.498 22.998.870 46.018.628	72.419.623 23.688.836 48.730.787	75.799.833 24.399.501 51.400.332
4712- Administrazio Publikoaren Hizkuntza Normalizazioa	10.545.000	10.861.350	11.187.191	11.522.806
4713- Helduen Alfabetatze eta Berreuskalduntzerako Erakundea (HABE)	8.264.000	8.327.100	8.448.780	8.574.170
4714- Euskalduntzea eta Hizkuntza Normalizazioa (IVAP)	753.000	775.590	798.858	822.823
4715- Hezkuntza Sistemaren Euskalduntzea	44.278.000	45.606.340	46.974.530	48.383.766
Etxepare Euskal Institutua (% 40)	1.320.000	1.359.600	1.400.388	1.442.400
GUZTIRA	130.089.000	135.947.478	141.229.370	146.545.798

(1) 4711-Hizkuntza Politika izeneko programak bi azpi-programa jasotzen ditu: batetik, Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzari dagokion aurrekontua; bestetik, HABE erakundeari egiten zaion diru transferentzia.

Agendaren aurrekontua osatzeko, honako irizpide hauek jarraitu dira:

- HPSrekin batera jorratzen diren erabilera planetako baliabide ekonomikoak ez dira zehaztu Agenda honetan.
- Euskal Autonomia Erkidegoaren 2021. urteko Aurrekontu Orokorrak onartzen dituen otsailaren 11ko 1/2021 Legeak esaten duena kontuan hartu da; hau da, 2021. urterako onartutako aurrekontu erreala jaso da lehenengo zutabearen. Ondoren, urtez urteko kopuruak aurreikusteko, programa bakoitzari % 3ko igoera ezarri zaio.
- Salbuespena da HABE erakundeari dagozkion partidetan erabilitako irizpidea: 4711- Hizkuntza Politika atalean zein 4713- Helduen Alfabetatze eta Berreuskalduntzerako Erakundea atalean, kopuruak aurreikusteko kontuan izan da Euskaltegi Pribatuen Finantzaketa Berria eta 2021eko apirilean hartutako konpromisoa.

6. ERAKUNDEEN ARTEKO HARREMANA

Agendaren garapenean partaide izango dira, neurri batean edo bestean, honako hauek: Eusko Jaurlaritzaren (HPSren bidez), gainerako herri erakundeak, Euskararen Aholku Batzordea (EAB), Herri Aginteak Koordinatzeko Batzordea (HAKOBA) eta askotariko gizarte eragileak.

Barneko erakundeak

Eusko Jaurlaritzaren barruan bi batzorde nagusi daude: batzorde politikoa eta batzorde teknikoa.

Batetik, **Eusko Jaurlaritzako Hizkuntza Ofizialen Batzorde Iraunkorra** (batzorde politikoa) dago. Eusko Jaurlaritzako jarraipenerako organo gorena da, eta hizkuntza normalizazio prozesu osoaren ardura du. Besteak beste, eginkizun hauek ditu:

- HPSk hizkuntza normalizazio prozesuaren inguruan ematen dituen irizpideak eta egiten dituen proposamenak ezagutu, aztertu eta baloratu.
- Sail guztiei eragiten dieten erabaki estrategikoenak adostu eta abian jartzen direla bermatu.
- Sailetak euskara planek kudeaketan duten integrazio-maila aztertu eta jarraipena egin.
- Euskara planak aurrera ateratzeko sor daitezkeen eragozpenak gainditzen lagundu.

HPS, IVAP, sailetak zerbitzu zuzendariak eta erakunde autonomiadunetako zuzendari nagusiak dira batzordekideak.

Bestetik, **Hizkuntza Normalizazio Teknikarien Batzordea** (batzorde teknikoa) dago. Eusko Jaurlaritzako batzorde teknikoa da, tokian tokiko esperientziak elkarren artean trukatzeko eta proiektu bateratuak bideratzeko balio duena. Eginkizun hauek ditu:

- HPSk zabalduetako proposamenei ekarpenak egin.
- Ekintza bateratuak eta pilotajeak antolatu.
- Abian jarritako ekintzen balorazioa egin.
- Etorkizunerako proposamenak egin.

Partaide dira HPS, IVAP eta sail guztietako eta erakunde autonomiadunetako hizkuntza normalizazio teknikariak.

Kanpoko erakundeak

Hizkuntza politikan eskumena duten herri aginteen jarduna koordinatzeko organo instituzional nagusia da **Herri Aginteak Koordinatzeko Batzordea (HAKOBA)**.

Batzordekide dira erakunde hauetako ordezkariak: Eusko Jaurlaritza –HPS, HABE, IVAP, Osakidetza, Justizia Sailburuordetza, Hezkuntza Saila eta Segurtasun Saila–, EAEko hiru foru aldundiak, EAEko hiru hiriburu-udalak, Euskadiko Udalen Elkarte (EUDEL) eta Udalerrri Euskaldunen Mankomunitatea (UEMA).

HAKOBaren egiteko nagusiak dira hizkuntza normalizazio gaietan erakundeen arteko koordinazioa hobetzea eta hizkuntza politikaren lehentasuneko helburuei ekiteko beharrezkoak diren baliabideak aztertzea. Batzordeak lantalde teknikoak antola ditzake abian jarri nahi dituen proiektuak garatzeko.

EAEtik kanpo, euskararen eremuan elkarlanerako egitura nagusia dugu **3ko Ituna**. Eusko Jaurlaritzako Kultura eta Hizkuntza Politika Sailak, Nafarroako Foru Komunitateko Gobernuaren Euskarabidea-Euskararen Nafar Institutuak eta Iparraldeko Euskararen Erakunde Publikoak euskara sustatzeko lankidetzaren hitzarmena sinatu zuten Iruñean, 2017ko uztailaren 3an. Lankidetzaren hitzarmen horren xedea da hiru sinatzaileen arteko lankidetzaren bultzatzea euskararen sustapenari dagozkion alderdi jakin batzuetan.

Horrez guztiaz gain, erakundeen arteko harremanari dagokionez, aipatu behar da **Estatuko hainbat erkidegotako gobernuekin hizkuntza politika alorrean dagoen lankidetzaren**. 2007an, Eusko Jaurlaritzak, Kataluniako Generalitateak eta Galiziako Xuntak hizkuntza-politikaren arloko lankidetzaren protokolo orokorra sinatu zuten, eta, ondoren, 2008an Balear Uharteetako Gobernuak eta, 2017an, Valentziako Generalitatea eta Nafarroako Gobernuak atxiki zitzaizkien. Hizkuntza propioa duten eta ofizialtasun-estatusa duten autonomia-erkidego guztien lehen lankidetzaren esparrua da, dagozkien autonomia-estatutuetan ezarritakoaren arabera. Protokoloak esparru orokor bat eta metodologia bat finkatzen ditu komunikazioaren arloan elkarrekiko lankidetzaren garatzeko, bilakaera soziolinguistikoaren jarraipena egiteko azterlan eta ikerketei buruzko informazioa trukatzeko, argitalpen elektronikoak zabaltzeko, hizkuntza-erakundearen arloan emandako urratsak zabaltzeko eta hizkuntza-planak ezartzeko esperientziatarako, besteak beste.

Eragile ekonomikoak eta sozialak

Euskararen normalizazioan eta hizkuntza politikaren arloan herritarren parte-hartzea bideratzeko gune nagusia da **Euskararen Aholku Batzordea (EAB)**; 10/1982 Legeak, 29. artikuluan, euskararen erabileraren normalizazioan laguntzeko harreman-organoa eratzea aurreikusten du, esandako legea ezarri eta gauzatzeari begira erakundeen ahaleginak aztertu, bideratu eta koordinatzeko.

EAB elkarrizketarako bilgunea da. Izaera hori islatzeko, hasieran honako hauek osatu zuten EAB: lurralde historikoetako ordezkariak, Euskal Herrian sendotutako erakundeak eta elkarteak, eta euskararen arloan ospe handia zuten norbanakoak. Gaur egun ere, erakunde publiko eta pribatuetako ordezkariak eta euskararen arloan adituak diren norbanakoez osatuta dago.

Era berean, EAB arautzen duen 99/2020 Dekretuan aurreikusita dago batzorde-atal bereziak sortzea, gai zehatzei buruzko lanak eta txostenak egiteko. Horrela, 2020-2024 legegintzaldiko lehen bileran, 2020ko abenduaren 2an, EABren Batzorde Osoak 4 batzorde-atal berezi eratzea proposatu zuen, hizkuntza politikaren arloan lehentasunezkoak diren estrategiak garatzen laguntzeko. Batzorde horietako bakoitzean pentsamendua eraiki, diskurtso berrikuntzetarako ariketak egin, eremu berrietako aukeratan sakondu eta etorkizunera begira jartzea da asmoa. Hauexek dira batzorde-atalok:

- Arlo sozioekonomikoa

Euskara Eremu Sozioekonomikoan Sustatzeko Planaren jarraipena egingo du, eta alor horretan politika publikoen trataera egokia eta anitza. Helburu nagusi hauek izango ditu:

- Eremu sozioekonomikoan euskararen erabileraren ezarpenean jauzia emateko gogoetak egin, azterketak sustatu eta estrategiak lantzea.
- Planari lotutako helburuei erantzuteko proiektuak eta ekimenak proposatu eta jarraipena egitea.
- Lantaldeak martxan jarri eta koordinatzea.

Horrez gain, hauexek izango dira egiteko zehatzak:

- Arloaren zaintza bermatzea: urteko plangintzarako proposamena egin eta planari jarraipena zein ebaluazioa egitea.
- Lan-ildo berezietarako lantaldeak sortu eta jarraipena egitea (proiektu pilotuak, azterlanak, arlokako taldeak...).
- Gizartean eremuaren gainean egiten diren ekimenen jarraipena egin eta jardun egokiak prestigiatzeko zabalkunde bideak lantzea.
- Batzordean parte hartzen ez duten eremu sozioekonomikoa euskalduntzeko eragile nagusiekin garatu beharreko harreman dinamika zehaztu eta gauzatzea.

Helburu eta egiteko horiek guztiak lortzeko, aurreikusita dago batzorde-atalaren osaera anitza izatea, beti ere eremu sozioekonomikoari zuzenean lotutako arloei erreparatuta: enpresa elkarte, enpresa, sindikatu, hizkuntza-aholkularitza, eta abarretan esperientzia duten adituak izango dira batzordekide. Erakunde publikoekiko lotura eta inplikazioa ere bilatuko da.

- Hizkuntza eta generoa

Euskararen eta feminismoaren inguruko jakintza teoriko eta praktikoaren transmisioan laguntzeko eratu da: alor horretan ari direnak elkarrekin harremanetan aritzeko foroa, zubiak sendotu nahian. Egiteko nagusi hauek izango ditu:

- Hizkuntza eta generoa batzen dituen ezagutzaren mapa osatzen jarraitu eta herritarren eskura jartzea.
- Ikerketa-ildo eta proiektu berriak sustatzea.
- Gizartearen egitasmoekiko elkarlana bultzatzea.
- Hizkuntza politiken eta berdintasunerako politiken jardunbide eredugarriak aztertu eta zabaltzen laguntzea.

Batzordekideak hainbat lan-esparrutako adituak dira: HPSko ordezkariak eta laguntza teknikoaz gain, erakunde eta arlo hauetan ezagutza dutenak: Emakunde, unibertsitatea, mugimendu feminista, kultur mundua, komunikabideak... Gizartearen, eragileen eta erakundeen arteko zubiak sendotu nahi dira osaera horren bidez.

- Ingurune Digitala

Helburu nagusitzat du EABren Batzorde Osoari laguntzea bere eginkizunetan, bereziki ingurune digitalaren eremuari lotutakoetan. Ildo horretatik, ingurune digitalean euskararen presentzia eta erabilera indartzeko har daitezkeen neurrien eta egin daitezkeen jardueri buruzko gomendioak egitea da bere egiteko nagusia. Egiteko zehatzak, berriz, proposamenak egitea eta gomendioak ematea ildo estrategikoa hauei begira:

- Ingurune digitalean euskarazko edukiak sustatzea.
- Ingurune digitalerako euskarazko tresna, aplikazio eta baliabideak sustatzea.
- Ingurune digitalean euskarari eta euskarazko baliabideei ikusgarritasuna ematea, erabilera areagotzeko.
- Zaintza teknologikoa ziurtatzea.

Batzorde-atal honek urteetako ibilbidea du. Legealdi honetarako, osaera berritu da; kontuan hartu da euskararen eta ingurune digitalaren ezagutza izatea, eta arlo honetan eskarmentua duen aditua izatea. Horrez gain, azken urteotan batzordekide izan direnen perfilari (Interneteko edukietan, bereziki ikus-entzunezkoetan, esperientzia duten adituak; euskarazko tresna eta baliabide digitalen sorkuntzan eta zabalkundean esperientzia duten adituak), honako hauek gehitu nahi izan zaizkio:

- Administrazio publikoetan ingurune digitalean eskumena duten erakundeetan edo ataletan esperientzia duten kideak (EITBren ikuspegia eskain dezaketenak, Eusko Jaurlaritzan Berrikuntzaren edo Teknologiaren atalen ikuspegia eskain dezaketenak; EHUKo Hitz Zentroko esperientziak partekatu ditzaketen kideak).
- Software librearen arloko ezagutza duten kideak.

Osaera berriari begira, aintzat hartu da batzorde-atal honek egindako bide-orri berria (*Euskararen ingurune digitala: gomendioak 2021-2024*), legealdi honetarako hainbat gomendio egiten dizkiena Eusko Jaurlaritzari ez ezik, baita euskara ingurune digitalean sustatzeko bidelagun izan nahi duten erakunde publiko zein pribatuei ere. Dokumentu horretako gomendioetako bat da *Hizkuntza Teknologia Plana* zehaztea eta idaztea, eta helburu hori islatuta dago Eusko Jaurlaritzaren Gobernu Programako konpromisoen artean.

Oro har, esan daiteke batzorde-atal honen osaerak legealdiko bide-orrian zehaztutako gomendioak eta ekintzak bide eraginkorrenetik bideratu nahiari erantzuten diola. Horrez gain, erakunde publikoetako eta pribatuetako esperientziak partekatzeko moduko elkargunea izatea ere bilatu da.

- ESEP

Euskara Sustatzeko Ekintza Planaren ebaluazioa eta plan berria landuko ditu. Izan ere, legealdi honetan gauzatu behar da 2012an onartu zen *ESEPen* ebaluazioa, eta era berean, *ESEP* berria proposatu eta onartu behar da. Bide horretan, urrats hauek daude aurreikusita:

- 2012ko *ESEPen* adierazleen azterketa egitea eta emaitzak batzordean aurkeztea, batzordeak berak bere ebaluazioa egin dezan.
- Bitartean, *ESEP* berrirako urratsak emango ditu HPSk: plan berria sortzerako, dena dela, prozesu bat irudikatu du HPSk eta prozesu horren azterketa, jarraipena eta ekarpenak egitea egokituko zaio batzorde-atal honi.

Honako elementu hauek batuko dira bide honetan, beraz:

- Indarrean dagoen *ESEPen* ebaluazio txostena, argitara emango diguna zer lorpen izan ditugun eta zertan sakontzea falta zaigun.
- *ESEP* berria sortu aurretik, gizarteak euskararen gainean dituen narratiben azterketa egingo da 2021ean. Azterketa horren txostena eskura izango da EABn.
- Ebaluazioa eta narratiben azterketatik *ESEP* berrirako gogoeta eta proposamenen prozesua hasiko da; eta berariaz, horretan murgilduko da batzorde-atala.
- Batzorde-atal honetan ateratzen den ezagutza/praktika eta proposamen berrien emaitza izango da etorkizuneko *ESEP* berria.

Lan horiek guztiak gauzatzeko osaera anitza izan behar du batzorde-atalak, euskararen normalizazioaren ikuspegia arlo publiko zein pribatutik landuz. Bide

horretan, euskararen etorkizunari buruzko lanetan, eztabaidetan eta foroetan parte hartzen duten erakunde eta enpresetan ezagutza eta esperientzia duten adituen laguntza eskatuko da, ahalik eta plan eraginkorrena eta zentzuzkoena eratu nahian.

EABren Batzorde Osoa zein Batzorde-atal Bereziak izango dira, beraz, *Euskararen Agenda Estrategikoaren* kudeaketa, jarraipen eta ebaluaziorako gizarte eragile zein eragile ekonomikoen parte-hartzea bermatzeko bidea. Hala ere, gaiaren arabera, beste gune edota parte-hartzerako bide batzuk sustatu ahalko dira.

Aurreko legealdietan hasitako gizarte eragileekiko elkarlanerako apustu garbia ondo islatzen dute EABren Batzorde Osoaren zein Batzorde-atal Bereziak helburu eta zereginak, baita batzorde guztietako osaerek ere. Esan beharra dago batzorde-ataletan ez dagoela, berez, erakunde eta enpresetako ordezkariak; aditu sare bat osatu nahi da, euskararen arloan lan egiten duten ahalik eta entitate gehien ezagutza dutenena, entitate horietan esperientzia duten adituena, hain zuzen.

EAB ez da gizartearen parte-hartzea sustatzeko bide bakarra. Eusko Jaurlaritzako HPSrentzat lehentasunezkoa da lankidetzak sareak zabaltzen eta sakontzen jarraitzea eta, horregatik, gizartearen zein euskalgintzaren ordezkari nagusiekin etengabeko harremana sustatzen jarraituko du: Euskaltzaindia, Euskararen Gizarte Erakundearen Kontseilua, Euskaltzaleen Topagunea, Hekimen / Hedabideak, euskaltegiak, unibertsitateak, EIZIE, Euskal Wikilarien Kultura Elkartea, Labayru Fundazioa, Puntueus Fundazioa, Mintzola Fundazioa, Soziolinguistika Klusterra... eta euskararen sustapenean lan egiten duten enpresa, elkarte eta era askotako entitateak.

Beste batzorde bat da **Euskaraldiaren Koordinazio Batzordea**, Euskal Herri osoko erakunde publiko nagusiek (Eusko Jaurlaritzako Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza, Nafarroako Euskarabideak, Iparraldeko Euskararen Erakunde Publikoak eta Euskal Elkargoak) eta Euskaltzaleen Topaguneak osatzen dutena. Batzorde honen egiteko nagusiak, ekimena diseinatu eta koordinatu, komunikazio estrategia garatu eta ekimenaren garapenerako baliabide orokorrak adostea eta eskaintzea da.

Horrez gain, **Euskarazko Hedabideen Mahaia** dugu, elkarlanerako gunea. Mahaiaren osaerari dagokionez, Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako foru aldundiek eta Eusko Jaurlaritzako HPSk parte hartzen dute, beraiek erabakitzen dituzten ordezkarien bitartez, eta, sektorearen ordezkariak Hekimen elkartearen bidez gauzatzen da, unean-unean elkarteak berak erabakitzen dituen ordezkarien bidez. Funtzio nagusia sektorearen beharrian eta erronkak mahai gainean jarri

eta horiei buruzko diagnostiko amankomunak egin, eztabaidak garatu eta, ahal den heinean, irtenbide adostuak bilatzea da.

HABEri lotuta, 3 batzorde nagusi nabarmendu behar dira:

- **HABE eta EUDELen arteko Batzorde Mistoa**, 2/2016 Legeak, apirilaren 7koak, Euskadiko Toki Erakundeei buruzkoak bere 7. xedapen iragankorrean ezarritakoari jarraituz osatutakoa. EUDELeke eta Kultura eta Hizkuntza Politika Saileko ordezkariak daude bertan, eta udal euskaltegien finantzazioa aztertzea du helburu.
- **HABE eta euskaltegien arteko Bitariko Batzordea** osatzen dute euskaltegi publiko zein pribatuetako 7 ordezkariak eta HABEko zuzendariak, zerbitzuburuak eta teknikariak. Dirulaguntza-lerro eta esparru akademikoko gai orokorrak eztabaidatzen dira batzorde honetan.
- **Azterketa-batzordea**, 2020ko irailaren 9ko Agindua, Kultura eta Hizkuntza Politikako sailburuarena, euskarazko komunikagaitasun-mailen ebaluazioa eta egiaztatze gintza arautzen dituen, eta euskara-ikasle helduentzako dirulaguntzen deialdietarako irizpideak finkatzen dituen betez osatutakoa. Partaide hauek ditu: HABEren Hizkuntzaren Didaktika zerbitzuburuak, euskaltegi publikoetako 3 ordezkari, euskaltegi pribatuetako eta euskararen autoikaskuntzarako zentroetako 6 ordezkari eta egiaztatze aldirako hiru lurralde-arduradunak, Hizkuntzaren Didaktika Zerbitzuko arloetako arduradunak. Egiteko nagusia azterketa deialdiak antolatzea du.

Bestalde, Agenda honetan lehentasunezko tokia eman nahi zaio entitate pribatuekin batera HPS egiten ari den lanari. Euskararen Aholku Batzordeko ordezkari eta euskalgintzako eragileez gaindi, entitate pribatuen konpromisoaren nahiz lankidetzaren ikusgarritasuna nabarmendu nahi da, bereziki, Gobernu Batzordean onartu zen *Euskara Eremu Sozioekonomikoan Sustatzeko Plana 2020-2023* dokumentuari atxikita.

Hain zuzen ere, eremu sozioekonomikoari atxikitako entitate pribatuek euskara sustatzeko hartutako konpromisoak eta beraiekin egin nahi den lankidetzaz azpimarratu nahi da horrela. *EAEko kontsumitzaileen eta erabiltzaileen hizkuntza eskubideei buruzko uztailaren 1eko 123/2008 Dekretuaren* ondoriozko bi hitzarmenetan parte hartzen duten erakunde pribatuak ditugu alde batetik; azalera handiko merkataritza zentroak eta finantza entitateak. Bestetik, Lanhitz deialdian, BIKAIN ziurtagiriaren prozesuan eta planari lotutako proiektu pilotuetan parte hartzen ari diren enpresak; zerbitzu enpresak edo industrialak.

Entitate pribatuen ekarpena ezinbestekoa izango da euskararen ezagutzatik erabilerarako urratsa emateko. Euskararen ezagutza gero eta handiagoa duen gizarte honetan euskaraz lan egin eta kontsumitzeko aukerak handitzea dagokio hizkuntza politikari Eusko Jaurlaritzako gainerako sailekin harremanetan.

Entitate pribatu horiez gain, badira euskalgintza eremuan sartu gabe, euskarari eta euskal kulturari hauspoa ematen ari diren elkarte eta erakundeak: euskal gorren elkarteak, ijitoen elkarteak, kirol club edo elkarteak, guraso elkarteak... Horiekin guztiekin entzute eta lankidetzaz ariketa egitea ezinbesteko zaigu gizarte berdinzale baten alde egin nahi badugu.

Hizkuntza politikaren ardura ez ezik, Eusko Jaurlaritzako sail bakoitzaren ardura izango da lankidetzaz gauzatzea, hain zuzen ere, sail bakoitzaren alorretik euskararen ere eragitea delako zeharkako politikak garatzea. Hezkuntza Sailari dagokio, esate baterako, haur etorkinentzako nahiz laguntza berezituak behar dituztenentzako hizkuntza errefortzuak bermatzea murgiltze eredu eraginkor bat lortzeko; Berdintasuna, Justizia eta Gizarte Politikak Sailari, berriz, euskararen bidez gizartearen integratzeko aukerak zabaltzea familiekin harremanetan jarriz euskara ikastearen onurak erakusteko; Ekonomiaren Garapena, Jasangarritasuna eta Ingurumena Sailari dagokio jarduera ekonomikoan euskara sustatzea irabazi ekonomiko modura; berdin Lana eta Enplegua Sailari, euskara lanerako ere jakitea gizarte ongizatea lortzeko tresna izan daiteke eta. Euskararen zeharkakotasuna erakusten duten adibide batzuk besterik ez dira aipatu direnak.

Hala, euskararen zeharkakotasuna bermatzea dagokigu gizartearen eremu guztietan. Pertsonak erdigunean jarrita; auzolanean, adostasunean hartutako erabakiak erdietsiz, gizarte gero eta integratzaileagoa lor dezagun euskararen bidetik ere.

7. GOBERNANTZA, KUDEAKETA ETA JARRAIPENA

Euskararen erabilera arautzen duen 10/1982 Oinarrizko Legearen arabera, euskal herritar guztiak dute hizkuntza ofizial biak hitzez nahiz idatziz ezagutzeko eta erabiltzeko eskubidea. Eskubide horiek eraginkorrak eta benetakoak izan daitezten, herri-aginte sailek horien erabilera bermatuko dute.

18/2020 Dekretua, irailaren 6koa, Lehendakariarena, EAEko Administrazioako sailak sortu, ezabatu eta aldatzen dituen eta sail bakoitzaren egitekoak eta jardun-arloak finkatzen dituen kontuan hartzen badugu, 14. artikulua Kultura eta Hizkuntza Politika Sailari egiteko eta jardun-arlo hauek esleitzen dizkio, besteak beste: hizkuntza politika eta euskara sustatzea. Horren ildotik, Kultura eta Hizkuntza Politika Sailaren egitura organikoa eta funtzionala ezartzen duen 73/2021 Dekretuak, otsailaren 23koak, sail horren egitekoak eta jardun-arloak ezartzen ditu.

Euskararen erronkei ezin die Eusko Jaurlaritzak soilik erantzun; gizarte osoaren bultzada behar du. Horregatik, sailak **lankidetza** bultzatu nahi du: lankidetza gobernu barruan, herri-erakundeekin, foru aldundiekin eta udalekin, baita gizarte eragileekin ere.

Bingen Zupiria Kultura eta Hizkuntza Politikako sailburuak 2020ko urriaren 28ko Legebiltzarreko Kultura, Euskara eta Kirol Batzordean esan bezala, **“governantza zabala eta partekatua** eskatzen du euskarak. Partekatua, erakundeon lankidetzaren zentzuan; partekatua, alderdi politikoan adostasunean dagokienez; partekatua, euskalgintzarekiko; eta partekatua gizarte osoarekin.”

Izan ere, “euskararen erronkei ezin die Eusko Jaurlaritzak soilik erantzun; gizarte osoaren bultzada behar du: Euskal Herriko gainontzeko herri-erakundeekin eta herritarren ordezkariena, euskalgintzarena, norbanakoena. Denon hauspoa behar du euskarak erabateko normalizaziorantz urratsak eman nahi baditugu. Eta nahi dugu. Horregatik, hori izan da gure printzipio nagusia: elkarlana, auzolana, denon lana. Printzipio hori egon da eta egongo da legealdi honetan ere gure jardunaren oinarrian.”

Governantza partekatu honetan HPSri dagokio lidergoa izatea. Agenda honetan ezarritako helburuak aurrera eramateko egitekoak zehaztea dagokio, lehen-lehenik. Zeharkako politiken gaineko gogoeta zabaldu eta jarduerak sustatzeko eragile lana egitea ere badagokio. Oro har, administrazioan gauzatzen den hizkuntza politikaren iparra zedarritu, helburuak adostu eta jarraipena egitea dagokio.

HPSri dagokio, halaber, euskalgintzarekin lankidetzan estuan jardutea: gizarte eragile, elkarte eta enpresa pribatuekin ere lankidetzan aritu eta helburuak adostea euskararen normalizazioan aurrera egiteko.

Kudeaketari dagokionez, Gobernu Kontseiluaren 2020ko abenduaren 15eko Erabakian ezarritako prozedurari jarraiki izapidetu da *Euskararen Agenda Estrategikoa*. Horrela, agindutako txostenak jaso ondoren, Kultura eta Hizkuntza Politika Sailak Gobernu Kontseiluari aurkeztu dio *Euskararen Agenda Estrategikoa*, hark onets eta Eusko Legebiltzarrerara bidal dezan.

Bestalde, planifikatutako aldian sortzen diren gorabeherak, baldin eta planaren alderdi estrategiko edo ekonomikoetan aldaketa nabarmenak eragiten badituzte, Gobernu Kontseiluari jakinaraziko zaizkio, Koordinaziorako Zuzendaritzaren eta Ekonomia eta Plangintza eta Aurrekontuen Zuzendaritzaren txostenak jaso ondoren.

Euskarari eman zaion zeharkako izaeraren ondorioz, *Euskararen Agenda Estrategikoa* Eusko Jaurlaritzaren osoaren plan estrategikoa da, eta Kultura eta Hizkuntza Politika Sailak kudeatuko du. HPSk izango du Agendaren gidaritza, eta berak koordinatuko du hizkuntzaren normalizaziorako Eusko Jaurlaritzaren sail eta organo guztiek izango duten jarduna. HPSren mendeko hiru zuzendaritzak eta HABEko zuzendaritza dira Agendaren arduradun nagusiak, sailburuordea buru dutela.

- Herri Administrazioetan Hizkuntza Normalizatzeko Zuzendaritza (HAHNZ)
- Euskara Sustatzeko Zuzendaritza (ESZ)
- Hizkuntza Ikerketa eta Koordinaziorako Zuzendaritza (HIKZ)
- Helduen Alfabetatze eta Berreuskalduntzerako Erakundea (HABE)

Agendaren jarraipena egiteko Jarraipen Batzordea eratuko da, eta kide hauek izango ditu:

- Kultura eta Hizkuntza Politikako sailburua (batzorde burua)
- Hizkuntza Politikarako sailburuordea
- Hezkuntza sailburuordea
- HABEko zuzendari nagusia
- Etxepare Euskal Institutuaren zuzendaria
- IVAPeko zuzendaria
- Eusko Jaurlaritzaren sailtako ordezkariak, gutxienez zuzendari mailakoak.

Era berean, erakunde hauetako ordezkariak –gutxienez zuzendari mailakoak– ere partaide izango dira:

- Osakidetza
- Justizia
- Ertzaintza

- EITB
- Eustat
- Emakunde

Batzordea gutxienez urtean behin bilduko da, urte bakoitzaren hasieran, hartutako konpromisoei erantzuteko urte horretan abian jarri beharreko jarduerak zehazteko eta aurreko urteko planaren jarraipena egiteko.

Agendan xehatutako konpromiso eta ekimen bakoitzaren betetze maila urterik urte neurtuko da, horietako bakoitza gauzatzeko ezarri diren jarduerak maila kuantitatiboan eta kualitatiboan aztertuz. Horrela, maila kuantitatiboan, urteko planean ezarritako jarduerak bete diren ala ez adieraziko da, orotara, gauzatuako jarduera kopurua zein izan den jasoz; maila kualitatiboan, aldiz, jarduera bakoitzaren betetze maila jakinaren irakurketa kualitatiboa egingo da, beti ere, konpromisoari eman zaion erantzunaren egokitasuna neurtzeko.

Horrez gain, aurreko Agendaren ebaluazio osoa egiteko datu guztiak eskura daudenean, aztertu eta kontuan hartuko dira Agenda honen kudeaketa planean.

Agendan ezarri diren konpromisoak gogoan hartuta eta helburu estrategikoei lotuta, adierazle neurgarri nagusiak zehaztu dira. Horrela, helburu estrategikoak lortzeko ezarritako ekintza edo jarduera nagusiek adierazleak izango dituzte. Adierazleok bat datoz Gobernu Programako konpromisoen jarraipena egiteko ezarritako adierazleekin.

Helburuak	Adierazleak
1	Euskaldunen bilakaera
	Gazte euskaldunen kopurua (< 30 urte)
2	Euskararen erabileraren bilakaera
	Euskararen erabilera arloka <ul style="list-style-type: none"> • etxekoa • lagunartekoa • formala • lankideekin • eskolan (LMH4 / DBH2) • ingurune digitalean • eskola kirolean • hedabideetan
	Euskararen transmisioa <ul style="list-style-type: none"> • 1 hizkuntza euskara • 1 hizkuntza biak • 1 hizkuntza erdara
3	Euskararen erabilera sustatzearen aldeko jarrera
	BIKAIN ziurtagiria lortu duten erakundeak
	Konponbide egokia izan duten Elebideko intzidentziak
1-4	Euskararen erabilera sustatzeko inbertsioa

Urtez urteko jarraipena baliagarria izango da legegintzaldi amaierako ebaluazio txostena egin ahal izateko behar diren datuak eta informazioa eskuratzeko. Datuen deskribapen edo neurketa hutsa gaintitu, eta hartutako erabakien eta ezarritako neurrien eraginkortasunari buruzko ikuspegia ematen saiatuko da. Horrela, hurrengo jarduera-zikloa berrabiarazteko eta etorkizunerako erabaki egokiak hartzeko oinarri sendoa izango da.

8. OINARRIZKO DOKUMENTAZIOA

- *Euskararen Agenda Estrategikoa 2013-2016*. Eusko Jaurlaritza, 2014.
- *Euskararen Agenda Estrategikoa 2013-2016. Jarraipena eta ebaluazioa*. Eusko Jaurlaritza, 2016 (argitaratu gabea).
- *Euskararen Agenda Estrategikoa 2017-2020*. Eusko Jaurlaritza, 2018.
- *Euskararen Agenda Estrategikoa 2017-2020. Jarraipena eta ebaluazioa*. Eusko Jaurlaritza, 2020 (argitaratu gabea).
- *Euskara Sustatzeko Ekintza Plana. ESEP*. Euskararen Aholku Batzordea, 2012.
- *Euskara Sustatzeko Ekintza Plana. Diagnostikoari buruzko AMIA dokumentuarekin osatua*. Euskararen Aholku Batzordea, 2015.
- *Euskararen aurrekontu eta baliabide publikoen estatistika*. Eusko Jaurlaritza, 2018.
- *2020-2024 Gobernu Programa*. Eusko Jaurlaritza, 2020.
- *Hizkuntzen Erabileraren VII. Kale-neurketa*. Soziolinguistika Klusterra, 2017.
- *Hizkuntzen mundua: munduko hizkuntzei buruzko txostena*. Amorrortu eta beste, 2004.
- *VI. Inkesta Soziolinguistikoa 2016: Euskal Autonomia Erkidegoa*. Eusko Jaurlaritza, 2019.
- *VI. Mapa Soziolinguistikoa 2016: Euskal Autonomia Erkidegoa*. Eusko Jaurlaritza, 2020.
- *17+1 helburua: hizkuntza eta kultura aniztasunaren bermea*. UNESCO Katedra. [<https://www.ehu.eus/eu/web/mho-unesco-katedra/17-1-bidea-egiten>]